PROJECTE DE CONVIVIÈNCIA

MANYANET SANT ANDREU

Aprovat pel consell escolar el juny del 2019

Versió: 02

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ 4

PRIMERA PART: PROJECTE DE CONVIVÈNCIA DE CENTRE 5

1 DADES DEL CENTRE I CONTEXTUALITZACIÓ 6

2 IDENTITAT DE LA NOSTRA ESCOLA 6

2.1 ELS NOSTRES ORÍGENS 6
2.2 LA NOSTRA REALITAT 6
2.3 ESTUDI L'ENTORN SOCIOCULTURAL 6
2.4 LES FAMÍLIES DEL NOSTRE ALUMNAT 7
2.5 EL NOSTRE CARÀCTER PROPI 7
2.6 MISSIÓ 8
2.7 VISIÓ 8
2.8 VALORS 8

3 JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE DE CONVIVÈNCIA 9

3.1 MARC LEGAL 9
3.2 OBJECTIUS I MISSIÓ 10

4 OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS 10

5 ASPECTES ORGANITZATIUS 14

5.1 DIRECTOR/A DEL CENTRE 14
5.2 COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA 14
5.3 EQUIP DE VALORACIÓ 15
5.4 COMISSIÓ TÈCNICA 16
5.5 CLAUSTRE DE PROFESSORS I PROFESSORES 17
5.6 CONSELL ESCOLAR 17

SEGONA PART: CONCRECIÓ DELS PROTOCOLS 18

6 TIPUS DE CONFLICTE 19

7 PROTOCOLS 19

7.1 PROTOCOLS DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ 20
7.1.1 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT I EL CIBERASSETJAMENT ENTRE IGUALS 20

7.1.2 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT SITUACIONS D'ODI I DISCRIMINACIÓ 22
7.1.3 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGBTI 22
7.1.4 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT LA VIOLÈNCIA MASCLISTA ENTRE L'ALUMNAT 22
7.1.5 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ, NOTIFICACIÓ, DERIVACIÓ I COORDINACIÓ DE LES SITUACIONS DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT EN L'ÀMBIT EDUCATIU 23
7.1.6 PROTOCOL D'ÀMBIT COMUNITARI DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT SITUACIONS D'ABSENTISME 23
7.1.7 PROTOCOL D'ACTUACIÓ AMB MENORS DE CATORZE ANYS EN SITUACIONS DE CONFLICTE O COMISSIÓ D'UNA INFRACCIÓ PENAL 24
7.1.8 PROTOCOL CONFLICTES GREUS 24
7.2 PROTOCOLS CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA 24
7.2.1 PROTOCOL DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT 24
7.2.2 PROTOCOL ASSETJAMENT ENTRE IGUALS 24
7.2.3 PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE SITUACIONS D'EMERGÈNCIES PSICOSOCIALS EN L'ÀMBIT ESCOLAR 24

8 OBJECTIU I PRINCIPIS D'ACTUACIÓ DELS PROTOCOLS 24

9 NIVELL PREVENTIU 25

9.1 DESENVOLUPAMENT PERSONAL 25
9.1.1 AUTOCONCEPTE NEGATIU I BAIXA AUTOESTIMA 25
9.1.2 DIFICULTAT PER RECONÈIXER I GESTIONAR LES EMOCIONS 25
9.1.3 DIFICULTAT PER A LA PRESA DE DECISIONS 25
9.1.4 DIFICULTAT PER RELACIONAR-SE AMB ELS ALTRES 25
9.1.5 DIFICULTAT PER AVANÇAR EN EL DESENVOLUPAMENT MORAL I EL PENSAMENT ÈTIC 26
9.1.6 ABSENTISME 26
9.2 CONTEXT ESCOLAR 27
9.2.1 TENDÈNCIA A MINIMITZAR O NORMALITZAR ELS CONFLICTES GREUS DE CONVIVÈNCIA 27
9.2.2 MANCA DE FORMACIÓ 27
9.2.3 DIFICULTAT DE CREAR VINCLES 27
9.2.4 MANCA D'ESTRATÈGIES ORGANITZATIVES FACILITADORES DE LA CONVIVÈNCIA 27
9.3 ÀMBIT FAMILIAR 29
9.4 ENTORN 30

10 NIVELL DE DETECCIÓ I VALORACIÓ 30

10.1 DETECCIÓ 30
10.1.1 INDICIS ASSETJAMENT I CIBERASSETJAMENT 30
10.1.2 INDICIS CONDUCTES D'ODI I DISCRIMINACIÓ 32
10.1.3 INDICIS ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGBTI 33
10.1.4 INDICIS VIOLÈNCIA MASCLISTA ENTRE L'ALUMNAT 34
10.1.5 INDICIS MALTRACTAMENT I ABÚS 35
10.1.6 INDICIS D' ABSENTISME 42
10.2 VALORACIÓ 43
10.2.1 ENTREVISTA A L'ALUMNAT IMPLICAT 43
10.2.2 ENTREVISTA AL GRUP D'OBSERVADORS 43
10.2.3 ENTREVISTA A LES FAMÍLIES 44

11 NIVELL DE NOTIFICACIÓ O DERIVACIÓ 45

12 NIVELL D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA 45

12.1 FASE 1. MESURES D'URGÈNCIA . ACCIONS 46
12.2 FASE 2. PROTECCIÓ A L'ALUMNE O ALUMNA QUE HA ESTAT VÍCTIMA. ACCIONS 46
12.3 FASE 3 .DETECCIÓ DE NECESSITATS EDUCATIVES I CONCRECIÓ D'ACTUACIONS ACCIONS 47
12.4 FASE 4 COL·LABORACIÓ I COMPROMÍS DE LES FAMÍLIES ACCIONS 47
12.5 FASE 5. RECONEIXEMENT, ACCEPTACIÓ I REPARACIÓ DEL DANY PER PART DE L'ALUMNAT QUE HA AGREDIT. ACCIONS 48
12.6 FASE 6. PRÀCTIQUES REPARADORES I RESTAURATIVES. ACCIONS 48
12.7 FASE 7. SEGUIMENT I TANCAMENT DEL CAS. ACCIONS 48

INTRODUCCIÓ

El document que us presentem *Projecte de convivència* és una eina dissenyada per a contribuir a la millora de la convivència i és resultat d'una revisió que té com a punt de partida la primera versió del *Projecte de convivència* del curs 2018-2019.

En aquesta versió el projecte té dues parts diferenciades. La primera comprèn els cinc primers punts i té com a objectiu contextualitzar el document d'acord amb la nostra realitat i comunitat educatives. A més, s'hi pot trobar una síntesi sobre la nostra identitat com a escola i comunitat d'aprenentatge. A aquests dos primers punts els segueix un apartat on es justifica l'elaboració d'aquest projecte tenint en compte el marc legal, els objectius i missió que perseguim. En el quart punt, s'enuncien de manera concisa els objectius generals i els seus respectius objectius específics; a més, cada objectiu específic va acompanyat d'indicadors i mesures, indicant-ne en cada cas els responsables de la seva aplicació i la documentació on es poden trobar les mesures enunciades. En el darrer i cinquè punt d'aquesta primera part s'hi especifiquen tots els agents que estan implicats en l'elaboració del projecte i que vetllen per l'aplicació i implementació d'aquest.

A la segona part del document, el lector/a trobarà, en primer lloc, un apartat -el sisè- on es delimiten el concepte de conflicte i els seus tipus, fent especial èmfasi en els aquells que són greument perjudicials per a la convivència. En el setè punt, es presenten els protocols dissenyats pel Departament d'Educació amb una breu descripció dels àmbits d'aplicació i dels objectius d'aquests; tanmateix, s'ha considerat oportú afegir els protocols dissenyats pel Consorci d'Educació de Barcelona, ja que contenen dades precises del context i entorn escolars de Barcelona. És en aquest punt del document quan es presenten les concrecions dels protocols. Així, des del vuitè punt i fins el dotzè i darrer punt, s'exposen totes aquelles accions que tenen a veure amb els diferents nivells en què s'articulen els protocols: prevenció, detecció i valoració, notificació i derivació i intervenció. El nivell dedicat a la prevenció s'organitza a partir d'aquells factors de risc (desenvolupament personal dels alumnes, context escolar, àmbit familiar i entorn) que sovint actuen com a palanques de les conductes i situacions conflictives greus; alhora, també, s'inclou una proposta d'accions orientades a reduir l'impacte negatiu d'aquests factors. Seguidament, per a orientar-nos davant de qualsevol sospita de conflicte greu, hi trobarem el nivell anomenat de detecció i valoració, que conté els indicadors específics amb què es manifesten l'assetjament, ciberassetjament, conductes d'odi i discriminació, violència masclista i maltractament infantil, amb la finalitat d'ajudar-nos en les tasques de detecció i de valoració; en aquest punt, també, es preveuen els instruments i vies de comunicació que s'habilitaran per informar-ne els diferents agents implicats. El següent nivell és el que correspon a la notificació i la derivació de la valoració definitiva; com en el cas anterior, es preveuen els mecanismes de derivació a les administracions pertinents, així com de la comunicació a les famílies i a l'alumnat. Finalment, trobarem el nivell d'intervenció educativa articulat en cinc fases, amb les concrecions dels responsables, eines i temporització de les actuacions previstes: mesures d'urgència, protecció a l'alumne/a que ha estat víctima, detecció de necessitats educatives i concreció d'actuacions, col·laboració i compromís de les famílies i el reconeixement, acceptació i reparació del dany per part de l'alumnat que ha agredit i el seguiment de cas.

PRIMERA PART: PROJECTE DE CONVIVÈNCIA DE CENTRE

1 DADES DEL CENTRE I CONTEXTUALITZACIÓ

DADES DEL CENTRE	
Codi	08008462
Nom	Jesús, Maria i Josep
Adreça	C. Sant Sebastià, 55
Telèfon	933112161
Adreça electrònica	A08008462@xtec.cat
Pàgina web	https://santandreu.manyanet.org/2018/

Altres dades:

- Nombre d'alumnes: EI: 366; EP: 467; ESO: 359; BTX: 113
- Nombre de docents: 81
- Nombre de l'equip pedagògic: 3
- Nombre de personal de gestió: 5
- Nombre de famílies: 842.

2 IDENTITAT DE LA NOSTRA ESCOLA

2.1 ELS NOSTRES ORÍGENS

Els "Fills de la Sagrada Família" és una congregació nascuda a Tremp i fundada per Sant Josep Manyanet i Vives al segle XIX. En l'actualitat és present a diversos països del món i manté una elevada presència a Catalunya amb centres a Barcelona i a Blanes, Begues, Vilafranca i Molins de Rei.

2.2 LA NOSTRA REALITAT

El Col·legi Jesús, Maria i Josep està situat al barri de Sant Andreu al carrer Sant Sebastià, 55, de Barcelona i va iniciar la seva activitat docent l'any 1877, activitat que ha mantingut sense interrupció fins a l'actualitat. És un centre privat d'iniciativa social creat d'acord amb el dret reconegut a l'article 27.6 de la Constitució Espanyola i explicitat als articles 21 y 57 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juny, reguladora del Dret a l'Educació (LODE).

Com a centre integrat, imparteix totes les etapes del sistema educatiu vigent amb la següent distribució: 9 unitats d'educació infantil, 18 unitats d'educació primària, 12 unitats d'educació secundària obligatòria i 4 unitats de batxillerat.

Aquest centre està acollit al règim de concerts regulat pel Títol IV de la LODE, en el reglament de normes bàsiques sobre Concerts Educatius aprovat pel Reial Decret 360/1997, de 15 de març. Aquest concert no afecta, de moment, al batxillerat.

2.3 ESTUDI L'ENTORN SOCIOCULTURAL

Sant Andreu és un barri amb un elevat grau d'equipaments culturals, comercial i esportius, i amb una notable oferta de centres educatius públics i concertats.

Quan es va fundar el col·legi, Sant Andreu era un barri d'al·luvió amb moltes famílies joves i amb un constant creixement de la població, especialment la infantil. En la actualitat és un barri en un procés d'envelliment i des de fa uns anys pateix un lent però continu descens demogràfic. Davant el creixent fenomen migratori, Sant Andreu és un districte amb un percentatge considerable d'immigrants estrangers, amb procedència majoritària d'Amèrica del Sud i Central.

2.4 LES FAMÍLIES DEL NOSTRE ALUMNAT

El tret més característic de les famílies del nostre alumnat és la heterogeneïtat.

A nivell econòmic es pot percebre una gran diversitat de situacions, especialment en els nivells concertats: des de famílies amb un cert grau de precarietat (una minoria creixent), fins a una majoria amb una millor solvència econòmica. Aquesta realitat varia lleugerament al batxillerat al tractar-se d'una etapa encara no subvencionada. En general podem incloure a les nostres famílies dins una classe social mitjana amb predomini, en termes laborals, de funcionaris, professions liberals, treballadors autònoms i assalariats.

Acadèmicament el pares del nostre alumnat majoritàriament estan en possessió d'estudis de nivell mitjà. Tots donen molta importància a l'educació dels seus fils valorant l'ordre, la disciplina, la relació oberta i respectuosa, l'ambient de diàleg entre pares, professors i alumnes, el nivell acadèmic i la projecció internacional del centre amb diversos programes d'intercanvi.

En el plànol religiós malgrat reconèixer que lo formació religiosa no és la primera motivació que decanta l'elecció del centre, és de valorar la importància que molts pares donen a aquest aspecte, valorant-lo com a totalment necessari de cara a la formació integral del seus fills.

És de destacar el compromís específic de col·laboració i solidaritat en tasques de caràcter social d'un nombre significatiu de famílies derivades de la seva orientació cristiana i que, generalment es veuen reproduïdes pels seus fills. Pel que fa a l'estructura de les famílies, en termes generals es pot constatar que la majoria de les nostres famílies responen a allò que es pot considerar com estructura tradicional. Malgrat això, hem de reconèixer el fenomen creixent de desestructuració familiar (separacions, divorcis, famílies de fet,...) amb totes les seves interaccions educatives.

Sociològicament el fenomen migratori, tan pressent a Barcelona, és perceptible al nostre barri i al nostre centre amb un grau d'intensitat quantitativament menor donades les característiques socioeconòmiques de Sant Andreu, però amb unes característiques qualitatives molt semblants a la resta.

2.5 EL NOSTRE CARÀCTER PROPI

Totes les Escoles Manyanet volen ser autèntiques comunitats educatives compromeses amb l'èxit educatiu. La nostra proposta educativa té el seu punt de partida en el patrimoni pedagògic del pare Josep Manyanet. Volem acollir i educar infants i joves en

un clima familiar inspirat en la Família de Nazaret, amb la voluntat d'oferir una educació integral centrada en dos grans ressorts : el cor i l'intel·lecte.

2.6 MISSIÓ

La nostra missió es sintetitza en el lema "Manyanet, educació i família". Des del model evangèlic volem desenvolupar en el nostre alumnat el seu potencial més humà, acompanyar-lo en la construcció del seu projecte vital des de les diferents intel·ligències que el capacitin per al saber, saber fer, saber ser i saber conviure.

Per aconseguir aquesta missió partim de tres grans eixos que donen sentit al nostre projecte educatiu:

- Eix socioemocional: cultivar les competències intrapersonals i interpersonals, emocionals i ètiques per a saber ser i saber conviure.
- Eix del coneixement: desenvolupar les competències associades als àmbits dels coneixements, això és el saber i saber fer.
- Eix espiritual: fer créixer la intel·ligència espiritual tenint com a referència l'evangeli, font de referències de compromís i servei a l'home.

2.7 VISIÓ

La nostra visió de la realitat és d'esperança, crítica i optimista davant el món, generadora d'expectatives positives de les persones, comunitats i famílies, partim dels seus potencials i com Jesús de Nazaret acceptem les persones amb els seus valors i circumstàncies. La visió que tenim de l'horitzó futur és un horitzó compartit vers un món millor.

2.8 VALORS

Entenem per valors aquelles qualitats que essent intangibles i immaterials també les podem reconèixer en una persona per la seva manera de fer.

Els valors i actituds que promovem i que tenen un impacte positiu en la convivència al centre són:

a) Educació emocional (la capacitat d'adaptació i transformació, la interioritat, la fidelitat a les pròpies creences, la comunicació, habilitats socials…)
b) Educar en la diversitat i la inclusió. A tots els nostres alumnes cal brindar-los altes expectatives d'èxit educatiu, independentment de les seves característiques i necessitats o discapacitats i l'oportunitat de créixer conjuntament compartint experiències i situacions d'aprenentatge.
c) Educació per a la pau. Fomentar la cultura de la pau, la qual es construeix pels comportaments, pràctiques, actituds, sentiments i creences que acaben construint-la.
d) Educar en el respecte. Respectar vol dir reconèixer els drets de les persones i valorar la seva identitat, opinió i manera de pensar. És el principi bàsic per viure

i conviure en societat. La manca de respecte pot generar conflictes en diferents nivells: escolar, familiar i personal.

e) La coresponsabilitat i la coeducació

3 JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

Entenem per convivència l'acció per la qual les persones viuen juntes. Educar en la convivència, però, és quelcom més, és una de les funcions primordials de l'escola. És en el projecte educatiu de centre on s'estableixen els principis de l'elaboració del Projecte de convivència.

3.1 MARC LEGAL

Per entendre la importància d'aquest projecte hem de recordar el marc legal en el qual s'ha anat desenvolupant la seva naturalesa i funció.

Article 28 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, 20 de novembre de 1989, s'indicava que els "Estats adoptaran les mesures adequades per vetllar perquè la disciplina escolar s'administri de manera compatible amb la dignitat humana de l'infant d'acord amb la present Convenció".

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, estableix a l'article 121.2 l'obligatorietat que tots els centres elaborin un Pla de convivència i l'incloguin dins el Projecte educatiu de centre.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, disposa a l'article 30 que l'aprenentatge de la convivència és un element fonamental del procés educatiu i així ho ha d'expressar el projecte educatiu de cada centre. Els centres han d'establir mesures de promoció de la convivència.

La Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, en el seu article 12 explicita que "el principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.

El Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya reforça el caràcter educatiu que han de tenir el processos i les accions que s'emprenguin, tant per prevenir com per corregir conductes inadequades, amb la finalitat de satisfer el dret al desenvolupament personal i el deure d'aprendre i mantenir actituds de responsabilitat per a resoldre conflictes de convivència.

El Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, disposa a l'article 23.2 que les normes d'organització i funcionament del centre han d'incorporar les mesures de promoció de la convivència establertes en el centre.

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, té per objecte garantir que tots els centres educatius ... siguin inclusius mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i la gestió dels centres.

La Resolució ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte educatiu de centre, determina que els centres educatius del Servei d'Educació de Catalunya han de tenir implementat el Projecte de convivència en el marc del seu Projecte educatiu, en un termini màxim de tres anys.

3.2 OBJECTIUS I MISSIÓ

És inexcusable, doncs, que les comunitats educatives cultivin un entorn de convivència, que esdevingui un context segur on créixer i respectar-se, i que posin a l'abast dels agents educatius els mecanismes per treballar activament en la prevenció de conflictes. No oblidem que avui els canvis d'ordre social i polític modifiquen les condicions en què es produeix el desenvolupament dels infants i els joves, incrementant el risc de conflicte com l'assetjament entre iguals, el ciberassetjament, les actituds d'odi i discriminació per gènere o origen i potenciant, també, disfuncions d'aprenentatge.

4 OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS

OBJECTIU GENERAL 1: Assegurar i garantir la participació, la implicació i el compromís de tota la comunitat escolar.
Objectiu específic 1.1: Sensibilitzar la comunitat escolar de la necessitat d'elaborar un Projecte de Convivència amb la implicació i el compromís de tots els agents educatius.
Indicadors i mesures: – Inclusió a l'ordre del dia de les reunions d'equip directiu, claustres generals, d'etapa, equips de coordinació, de cicles i de tutors dels continguts propis del projecte de convivència (PdC). *Responsable*: Director titular, caps d'estudi, coordinació d'etapa i de cicles. *Documentació*: Convocatòries i actes de les reunions.
Objectiu específic 1.2: Elaborar una diagnosi participativa dels conflictes
Indicadors i mesures: – Existència d'una anàlisi de les conclusions de la diagnosi participativa (pares, mares, alumnes i PAS) sobre la situació de la convivència al centre. *Responsable:* Direcció titular i coordinació pedagògica. *Documentació:* PdC
Objectiu específic 1.3: Constituir i dinamitzar la comissió de convivència.
Indicadors i mesures: – Constitució de la comissió de convivència en el si del consell escolar (CE) *Responsable:* Director titular. *Documentació:* Convocatòries i actes del CE; descripció al PdC. – Constitució d'una comissió tècnica de treball. *Responsable:* Director titular *Documentació:* Acta de l'ED; descripció al PdC. – Programació a la PGA de 3/4 reunions de la comissió tècnica. *Responsable:* Caps d'estudi, coordinació pedagògica. *Documentació:* Programació general de centre (PGA), Pla estratègic de la comissió.
Objectiu específic 1.4: Incrementar la formació de la comunitat escolar en relació amb la convivència
Indicadors i mesures: – Llistat de formacions del professorat. *Responsable:* Director titular, Caps d'estudi *Documentació:* Pla estratègic de treball.

OBJECTIU GENERAL 2: Ajudar l'alumnat a descobrir el valor de la interioritat i a conèixer-se a sí mateix/a com a persona única, autònoma i lliure, i a relacionar-se amb els altres i amb el món des de la diversitat i la pau.

Objectiu específic 2.1: Potenciar les competències socioemocionals

Indicadors i mesures:

- Inclusió a la programació anual de les matèries, projectes de comprensió o ABP continguts d'educació socioemocional.
  Responsable: Cap d'estudis i professorat
  Documentació: Programacions de matèries.
- Avaluació intel·ligència emocional (IE)
  Responsable: coordinació pedagògica, professorat.
  Documentació: rúbriques d'avaluació
- Inclusió en el Pla d'acció Tutoria (PAT) activitats sobre IE.
  Responsable: Cap d'estudis, gabinet psicopedagògic, coordinació de cicles i tutors.
  Documentació: PAT
- Programació de rutines de pensament.
  Responsables: Cap d'estudis i professorat
  Documentació: Programacions per seminaris i matèries, cronograma d'innovació.
- Elaboració de porfolis per matèries / projecte.
  Responsable: Cap d'estudis i professorat
  Documentació: Cronograma d'innovació
- Programació d'activitats d'aprenentatge no formals: sortides, convivències.
  Responsable: Caps d'estudi i tutors.
  Documentació: PGA
- Formació famílies
  Responsable: FEAC
  Documentació: Programació FEAC
- Sessions de treball d' intel·ligència intrapersonal i espiritual *Godly Play*
  Responsable: Cap del departament de pastoral.
  Documentació: Programació de Pastoral.
- Sessions de formació sobre educació afectivosexual.

Responsable: coordinació pedagògica.
Documentació: PGA

Objectiu específic 2.2: Potenciar les habilitats i competències necessàries per a la gestió positiva dels conflictes.

Indicadors i mesures:

- Inclusió dels valors de la cultura de la pau en l'àmbit de l'aula i del centre.
  Responsable: professorat, tutors i gabinet psicopedagògic
  Documentació: programacions, PAT, Departament de Pastoral.
- Pràctiques cercles de diàleg
  Responsable: coordinació pedagògica, tutors.
  Documentació: PGA, PAT
- Aprenentatge cooperatiu
  Responsable: Cap d'estudis, professorat
  Documentació: Programacions de matèries / Projectes, cronograma d'innovació.
- Elaboració de sociogrames
  Responsable: Tutor
  Documentació:: PAT
- Implementació programa SEER
  Responsable: Direcció titular
  Documentació: PGA, Pla estratègic SEER.
- Formació del professorat
  Responsable: Director titular i equip de valoració.
  Documentació:: PGA
- Formació de l'alumnat en programes d'ApS de la UB; xerrades formatives de la GU, mossos d'esquadra altres institucions/fundacions.

Responsable: coordinació pedagògica.
Documentació:: PGA

Objectiu específic 2.3: Educar infants i joves en el desenvolupament dels valors del respecte, responsabilitat, esforç i capacitat d'adaptació i transformació que els permetin formar-se com a futurs ciutadans responsables i compromesos.

Indicadors i mesures:

- Realització de projectes interdisciplinaris, de comprensió o ABP.
  Responsable: Cap d'estudis, tutors, departament de pastoral i professorat.
  Documentació: Programacions de matèries i PGA
- Treball cooperatiu i aprenentatge entre iguals.
  Responsable: tutors, professorat.
  Documentació:: PAT, programació de matèries.
- Existència d'espais (àgores, sala d'audiovisuals i aules) i moments per al diàleg i el debat (acollida, sessions de tutoria grupal).
  Responsable: Director titular, tutors i professorat.
  Documentació: Programació de matèries i PAT
- Participació a Lligues de debats
  Responsable: coordinació pedagògica
  Documentació:
- Inclusió dels ODS 2030
  Responsable: coordinació pedagògica, caps d'estudi, tutors i professorat
- *Documentació*: PAT, programacions de matèries.
- Formació en valors famílies (FEAC)
  Responsable: Departament de Pastoral
  Documentació:: Programació del departament de pastoral.

Objectiu específic 2.4: Potenciar la competència social i ciutadana de l'alumnat que sigui sensible vers els altres, solidari i capaç de posar al servei del bé comú el seu talent

Indicadors i mesures:

- Educació
  Responsable:
  Documentació:
- Creació de grups base
  Responsable: tutor/a
  Documentació: PAT
  Elecció de delegats/des i consell de classe
  Responsable: tutor/a
  Documentació: PAT
- Participació en Projectes ApS
  Responsable: Caps d'estudi i tutors
  Documentació: PGA
- Participació a Manyanet Solidari
  Responsable: Departament de Pastoral
  Documentació: Actes Equip Directiu

Objectiu específic 2.5: Educar en el valor de la norma i potenciar la participació de l'alumnat en la seva elaboració

Indicadors i mesures:

- Activitats de tutoria orientades al valor de la norma per a la convivència. Revisió del Reglament de Règim Intern.
  Responsable: Cap d'estudis, tutors i professorat
  Documentació: NOFC, PAT

OBJECTIU GENERAL 3: Potenciar el respecte a la diversitat cultural i a l'equitat en el marc de l'humanisme cristià.

Objectiu específic 3.1: Garantir l'òptima incorporació dels nous membres de la comunitat escolar

Indicadors i mesures:

- Acollida matinal

Responsable: Mestres
Documentació: Programacions

- Mentoria (alumnes padrins) per a l'alumnat nouvingut
  Responsable: tutor/a
  Documentació: PAT
- Activitats inter-etapes: celebracions dia de la PAU, renéixer, ApS
  Responsables: Caps d'estudi, Coordinació pedagògica, Departament de Pastoral
  Documentació: Actes equip directiu, programació coordinació pedagògica, programació matèries.

Objectiu específic 3.2: Promoure una cultura inclusiva, des d'allò que és universal, que respecti i valori les diferències en un marc de valors compartits

Indicadors i mesures:

- Estratègies metodològiques: treball cooperatiu, treball per projectes, servei comunitari.
  Responsable: professorat
  Documentació: programacions de les matèries, cronograma innovació.
- Activitats de tutoria orientades al coneixement mutu
  Responsables: tutors
  Documentació: PAT
- Activitats relacionades amb les diferents cultures existents en l'entorn més proper.
  Responsables: tutor/a, coordinació pedagògica
  Documentació: PAT, ApS (Casa Àsia), Programes d'innovació pedagògica (Patrimonia'm)
- Activitats orientades a l'orientació acadèmica i professional no estereotipada per raons de gènere, origen i altres condicions socials i personals.
  Responsables: coordinació d'etapa, tutoria, coordinació pedagògica.
  Documentació: PAT
- Compartir pautes sobre l'ús del llenguatge inclusiu
  Responsables: professorat
  Documentació: programació de matèries, PAT

Objectiu específic 3.3: Gestionar les diversitats cultural i religiosa i el respecte a la diversitat de creences a partir de l'educació de la interioritat i de l'autoconeixement

Indicadors i mesures:

- Activitats de reflexió i participació sobre el respecte a la diversitat de creences.
  Responsable: Departament de Pastoral
  Documentació: Programació Departament de pastoral

Objectiu específic 3.4: Potenciar l'educació intercultural.

Indicadors i mesures:

- Incorporar la perspectiva intercultural al currículum de les matèries
  Responsable: professorat
  Documentació: programació de matèries

Objectiu específic 3.5: Prevenir l'absentisme i facilitar la reincorporació de l'alumnat absentista

Indicadors i mesures:

- Aplicació d'un protocol d'absentisme i acompanyament d'escolarització d'àmbit comunitari mitjançant un pla individualitzat en coordinació amb l'Administració local i altres serveis
  Responsable: tutor/a, gabinet psicopedagògic
  Documentació: Plans individualitzats

Objectiu específic 3.6: Promoure la participació de l'alumnat en activitats complementàries o extraescolar

Indicadors i mesures:

- Difusió a les famílies i a l'alumnat de les activitats extraescolars que ofereix el centre.
  Responsable: direcció, tutor/a
  Documentació: Guió de les reunions d'inici de curs, registre de tutories individualitzades.

OBJECTIU 4. Fomentar la mediació escolar i la cultura del diàleg com a eina bàsica en la gestió del conflicte.

Objectiu específic 4.1: Sensibilitzar la comunitat escolar en la importància del valor del diàleg i la gestió positiva dels conflictes.
Indicadors i mesures: – Activitats de tutoria: pràctiques d'escolta activa, cercles de diàleg, debats. *Responsable:* Tutors i especialista designat pel director *Documentació:* Actes equip directiu i PAT – Activitats sobre la comunicació: els principis de la conversa i l'assertivitat *Responsable*: professorat de llengües, tutors *Documentació*: programació matèries PAT – Innovació pedagògica: rutines i destreses de pensament, especialment, la presa de decisions. *Responsable*: Cap d'estudis, professorat i tutors. *Documentació*: Cronograma innovació, programacions matèries, PAT
Objectiu específic 4.2: Organitzar el servei de mediació al centre amb la participació dels diferents membres de la comunitat escolar
Indicadors i mesures: – Programa de mediació i de millora de la convivència *Responsable:* Direcció *Documentació:* Programa d'innovació #aquiproubullying

5 ASPECTES ORGANITZATIUS

El centre ha de disposar d'un marc organitzatiu que afavoreixi la planificació, la coordinació i seguiment de les activitats previstes i gestioni, articuli i doni sentit a les actuacions i als processos.

Els agents que participen en l'elaboració i implementació del Projecte de convivència, així com les seves funcions, són les següents:

5.1 DIRECTOR/A DEL CENTRE

És la persona titular del centre la responsable, un cop escoltat el consell escolar, de la seva aprovació.

5.2 COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA

La comissió de convivència ha de ser l'element motor en tot allò que faci referència a l'impuls de mesures proactives, la resolució de conflictes i l'organització i gestió de recursos per a la millora de la convivència al centre educatiu.

Si bé és el Consell Escolar del centre qui ha de vetllar pel correcte exercici dels drets i deures de l'alumnat i el compliment efectiu de les mesures correctores i les sancions, per facilitar aquesta tasca, en el si del consell es constituirà una comissió de convivència.

INTEGRANTS

a) El Director/a del centre.
b) DOS Representants del professorat.
c) UN Representant dels pares i mares d'alumnes, membres del consell escolar escollits per ells i entre ells.
d) Representant de l'alumnat del consell escolar, escollit per ells i entre ells. (DECRET 279/2006, 6 i 7).

FUNCIONS

a) Col·laborar en la planificació, l'aplicació i el seguiment del Projecte de convivència.
b) Garantir una aplicació correcta de la normativa de disciplina d'alumnes.
c) Intervenir, a requeriment del director, en la qualificació de les faltes presumptament comeses pels alumnes.
d) Col·laborar en la planificació de mesures preventives i en la mediació escolar. Ser escoltada en el cas que el director adopti mesures provisionals simultàniament a l'obertura d'un expedient.

ALTRES ASPECTES DE FUNCIONAMENT

Els membres de la comissió de convivència que tinguin coneixement de dades de caràcter personal, excepte en aquells casos especialment previstos per la normativa, no podran comunicar-les a tercers. L'incompliment manifest d'aquest deure, comprovat pel director del centre de manera fefaent, podrà comportar la inhabilitació automàtica del membre de la comissió per continuar exercint les seves funcions en el si d'aquesta.
En cas que el director apreciï la necessitat d'actuar amb urgència, algun membre de la comissió podrà ser consultat per mitjans telefònics o electrònics (LOPD; LDOIA).

5.3 EQUIP DE VALORACIÓ

Quan hi hagi indicis raonables d'assetjament escolar, el responsable de la Direcció de centre educatiu constituirà una equip de valoració d'assetjament escolar el més aviat possible, mai més tard de 48 hores.

INTEGRANTS

L'equip estarà integrat per:

a) La sotsdirecció
b) La direcció d'etapa
c) La coordinació pedagògica
d) L'orientadora o l'orientador educatiu de centre.
e) El tutor/a

FUNCIONS

Aquest equip tindrà un funcionament independent de la Comissió de Convivència del Consell escolar. Les seves funcions principals són:

a) Compilació de la informació
b) Entrevista amb l'alumnat implicat
c) Contrast de la informació amb les famílies
d) Redacció de l'informe
e) Assessorament a la direcció del centre

ALTRES ASPECTES DE FUNCIONAMENT

Els membres de l'equip de valoració que tinguin coneixement de dades de caràcter personal, excepte en aquells casos especialment previstos per la normativa, no podran comunicar-les a tercers. L'incompliment manifest d'aquest deure, comprovat pel director del centre de manera fefaent, podrà comportar la inhabilitació automàtica del membre de la comissió per continuar exercint les seves funcions en el si d'aquesta.

5.4 COMISSIÓ TÈCNICA

Ja que la descentralització és un altre dels principis que orientaran l'acció i calen respostes contextualitzades, es crea una comissió de treball per al seguiment i implementació del *Projecte de convivència.*

Les comissions tècniques de treball (si el centre en té i ho considera convenient) són aquells equips de treball que es creen durant un període de temps determinat per realitzar una tasca concreta. D'altra banda, les comissions de tècniques són creades i dissoltes pel titular, prèvia consulta del director, el qual establirà l'objectiu i el temps durant el qual funcionarà la citada comissió. Aquesta comissió estarà formada pels membres que el director consideri oportú i tindrà les normes de funcionament que el director estableixi, prèvia consulta de la mateixa comissió. (LOE, 78-79; LEC, 10, 16).

INTEGRANTS

a) Coordinador/a pedagògic
b) Cap del gabinet psicopedagògic
c) Un professor/a d'Educació infantil
d) Un professor/a del CI d'Educació Primària
e) Una professor/a del CM de Primària
f) Un professor/a del CS de Primària
g) Un professor/a del Primer Cicle d'ESO
h) Un professor/a del Segon Cicle d'ESO
i) Un professor/a de Batxillerat

FUNCIÓ

Les funcions principals d'aquesta comissió són:

a) Formular els indicadors dels objectius específics del projecte de convivència.
b) Ajustar les actuacions d'acord amb les programacions de l'acció tutorial i de les matèries que constitueixen el currículum,
c) Comunicar al seu cicle l'estat de la qüestió sobre el desenvolupament del projecte de convivència
d) Vetllar per a l'acompliment dels indicadors i recursos contemplats en el pla en el seu cicle. Per això és necessària la supervisió de les direccions d'Educació Infantil i Primària i de Secundària.

ALTRES ASPECTES DE FUNCIONAMENT

La comissió tècnica serà presidida per la coordinació pedagògica, les funcions de la qual són :

a) Coordinar les reunions de la comissió
b) Fer-se responsable dels acords.
c) Donar comptes del treball de la comissió a l'equip directiu
d) Avaluar la tasca encomanada, així com el funcionament de la comissió

5.5 CLAUSTRE DE PROFESSORS I PROFESSORES

Intervé en l'elaboració, la modificació i actualització del Projecte de convivència

5.6 CONSELL ESCOLAR

El consell escolar ha de ser escoltat prèviament a l'aprovació del Projecte i exercirà aquesta mateixa funció quant a l'aprovació de noves propostes o mesures d'actuació arran de l'avaluació anual del Projecte de convivència.

f) Entrevista amb l'alumnat implicat
g) Contrast de la informació amb les famílies
h) Redacció de l'informe
i) Assessorament a la direcció del centre

SEGONA PART: CONCRECIÓ DELS PROTOCOLS

6 TIPUS DE CONFLICTE

Una gestió eficaç davant els problemes de convivència demana una resposta apropiada. Per això cal ser conscients de quin és el problema i saber quina resposta donar. En la vida diària de l'escola s'interrelacionen problemes socials, afectius i emocionals que sovint es manifesten, d'una banda, en forma de conflictes interpersonals i actes d'indisciplina i , d'altra banda, conflictes greus. És evident que existeix una relació entre tots ells, però no estem parlant d'una mateixa cosa; són fenòmens de naturalesa diferent, provocats per diferents causes i amb conseqüències diferents per als implicats i que per tant demanen respostes coherents.

Segons el document *Projecte de Convivència i èxit educatiu*, cal distingir entre conflictes lleus i greus.

Els **conflictes lleus** són un conjunt de conductes contràries a les normes de convivència del centre. Es tracta, majoritàriament, de conductes disruptives a l'aula situacions de conflicte interpersonal.

Els **conflictes greus** són aquelles conductes tipificades en l'article 37 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació; entre d'altres, es consideren faltes que perjudiquen greument la convivència:

a) Les injúries, ofenses, amenaces, agressions físiques o humiliacions a altres membres de la comunitat educativa, els deteriorament intencionat de llurs pertinences i els actes que atemptin greument contra llur intimitat o llur integritat personal.
b) L'alteració injustificada i greu del desenvolupament normal de les activitats del centre, el deteriorament greu de les dependències o els equipaments del centre, la falsificació o la sostracció de documents i materials acadèmics i la suplantació de personalitat en actes de la vida escolar.
c) Els actes o la possessió de mitjans o substàncies perjudicials per a la salut i la incitació a aquests actes.
d) La comissió reiterada d'actes contraris a les normes de convivència.

D'acord amb l'article 37.2 de la mateixa llei, aquestes conductes han de ser considerades especialment greus quan impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats.

Les conductes i actes contraris dels alumnes són objecte de correcció pel centre quan estan motivats per la vida escolar o hi estan directament relacionats i afecten altres alumnes o altres membres de la comunitat educativa, tot i produir-se fora del centre, d'acord al que s'exposa a l'article 35.3 de la Llei d'educació.

7 PROTOCOLS

Pel caràcter específic i la rellevància d'algunes de les conductes que perjudiquen greument la convivència així com quan es donen les circumstàncies que les fan especialment greus com s'ha descrit anteriorment. Posem a disposició del lector dos fonts diferents del disseny dels protocols. D'una banda, els que ens ofereix el **Departament d'Ensenyament**; d'altra banda, els de factura pròpia del Consorci

d'Educació de Barcelona, ja que aquests compten amb dades contextualitzades a la ciutat de Barcelona.

7.1 PROTOCOLS DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

7.1.1 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT I EL CIBERASSETJAMENT ENTRE IGUALS

Definim l'assetjament com una conducta de maltractament psicològic i/o físic, en el marc escolar, d'un alumne o grup d'alumnes a un altre de manera continuada. Es parla de ciberassetjament quan el maltractament es fa mitjançant l'ús d'eines tecnològiques. L'assetjament entre iguals es pot exercir de forma directa o indirecta. En les formes directes, l'agressor dóna la cara, la víctima s'adona que algú li està fent mal. En canvi, les formes indirectes poden ser molt subtils: la víctima percep que hi ha alguna cosa que no rutlla, però no acaba de saber què està passant ni qui n'és responsable.

El fet de no identificar l'agressor pot desestabilitzar molt; la víctima arriba a dubtar de les seves pròpies percepcions i pot patir un fort estrès i ansietat. Segons la forma i la naturalesa de les agressions, podem trobar els següents tipus d'assetjament entre iguals.

En el cas del ciberassetjament, l'agressor s'empara en l'anonimat (o presumpte anonimat) i això porta la víctima a desconfiar de tothom. A més a més, l'efecte expansiu de la xarxa fa que l'acció adquireixi una dimensió exponencial. Val a dir que en una situació de ciberassetjament la repetició pot no consistir en agredir o maltractar una persona vàries vegades, és suficient amb pujar només una vegada una imatge no desitjada a una xarxa social perquè la vegin moltes persones. Això vol dir que la repetició es produeix cada vegada que es vegi la imatge, cada vegada que es comparteixi la imatge o els comentaris abusius que la puguin acompanyar. El ciberassetjament també pot exercir-se de forma directa o indirecta. En les formes directes trobem, per exemple, trucades, missatges, fotografies, vídeos o, fins i tot, filmacions en directe de la persona que agredeix. En el cas de les formes indirectes, en canvi, qui exerceix el ciberassetjament publica material comprometedor sobre la persona ciberassetjada, o bé suplanta la seva identitat i/o l'exclou a través de publicacions d'imatges compromeses, de comentaris o crítiques en pàgines webs, blogs o xarxes socials. El ciberassetjament abasta un ventall ampli de conductes que, segons la literatura científica, poden classificar-se atenent la via per la qual es produeix l'agressió o en funció del tipus de conducta que es desenvolupi.

Segons la via, el cibersassetjament s'exerceix:

a) A través de missatges de text
b) A través de correus electrònics
c) A través de whatsapp o altres xats
d) A través de les xarxes socials
e) A través de fotografies i/o vídeos que s'envien o es publiquen
f) A través de jocs on-line

El ciberassetjament, també, pot prendre diverses formes segons el tipus de conducta:

a) Provocació incendiària (*flaming*): s'intercanvien insults breus i acalorats mitjançant missatges electrònics utilitzant un llenguatge vulgar i enutjat.
b) Fustigació (*harassment*): quan s'envien imatges o vídeos humiliants sobre una persona, s'envien virus informàtics, se'ls denigra en els jocs on-line…
c) Denigració (*denigration*): quan es distribueix informació d'un altre en to despectiu i fals mitjançant correus electrònics, missatges o enviament de fotografies alterades digitalment.
d) Assetjament públic (*happy slapping*): quan un grup filma les vexacions que infligeix a d'altres companys o companyes i les penja a la xarxa.
e) Exclusió social (*exclusion*): quan es priva la víctima de l'accés a fòrums, grups, xats o xarxes socials. Protocol assetjament i ciberassetjament
f) Suplantació de personalitat (*impersonation*): quan s'entra en un compte de correu electrònic o en el perfil d'una xarxa social d'una persona per enviar o publicar material comprometedor, manipulant i usurpant la identitat.
g) Difamació i joc brut (*outing and trickey*): quan s'enganya la víctima perquè comparteixi i transmeti informació confidencial sobre un altre promovent rumors difamatoris.

Altres conductes relacionades amb el ciberassetjament:

a) El *sexting* consisteix en la difusió o publicació de continguts (principalment fotografies o vídeos) de tipus sexual produïts per una persona, utilitzant el telèfon mòbil o un altre dispositiu tecnològic. Aquesta imatge és enviada a una altra persona de manera confidencial, però la persona receptora la difon i passa a ser pública. És important destacar la voluntarietat inicial de la víctima, qui, generalment, és el productor dels continguts i el primer responsable de la seva difusió en compartir-los sense tenir massa consciència dels riscos que això comporta. Les situacions de *sexting* poden derivar en diferents amenaces, sovint entrellaçades: invasió de la privacitat, danys psicològics, ciberassetjament, sextorsió i *grooming*. De fet, una imatge de *sexting* pot ser difosa de manera voluntària (el receptor reenvia les imatges als seus contactes) o involuntària (per robatori del mòbil i mitjançant l'accés no consentit d'una tercera persona a l'ordinador) i entrar en el circuit de pornografia infantil i afavorir la sextorsió (xantatge amb l'ús d'aquests continguts i l'amenaça de la seva publicació) o el ciberassetjament sexual.
b) El *grooming* o ciberassetjament sexual a menors es tracta d'una forma d'assetjament sexual en la qual els adults es guanyen la confiança dels menors (enganyant o suplantant la personalitat), fingint empatia, estimació... amb la intenció d'obtenir satisfacció sexual (gairebé sempre obté imatges dels menors nus). La difusió d'imatges o vídeos de caràcter sexual poden contenir certs elements que facilitin la ubicació física, de manera que existeix el risc afegit de l'exposició a pederastes. Aquestes situacions, en no tractar-se de cibersassetjament entre iguals.

7.1.2 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT SITUACIONS D'ODI I DISCRIMINACIÓ

Les conductes discriminatòries són totes aquelles manifestacions que van del fanatisme intransigent a la banalització de la violència, passant pel descrèdit, els rumors, el menyspreu, l'hostilitat o la humiliació de persones o col·lectius i realitats susceptibles de patir discriminació per motius diversos –aspecte físic, orientació sexual, color de pell, cultura o religió-.

El denominador comú de les conductes discriminatòries és l'heterofòbia o el rebuig i exclusió d'allò que es diferent, producte d'un marc mental fonamentat en el prejudici i la generalització defectuosa i inflexible d'estereotips.

En aquest protocol també es fa incidència en el discurs que discrimina (el que s'anomena el *hate speech*, o discurs d'odi), expressió que cobreix totes les manifestacions que difonen, inciten, promouen o justifiquen l'odi o la intolerància.

7.1.3 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT L'ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGBTI

L'assetjament escolar a persones LGTBI es dona per motius d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere és una conducta d'odi i discriminació i respon a una actitud que es basa en prejudicis, creences i opinions preconcebudes en relació amb la pertinença grupal (com és el cas de l'assetjament a les persones LGBTI) i no als trets específics de l'individu. Quan aquestes conductes es produeixen de forma intencionada i reiterada en el temps parlem d'assetjament.

Aquest tipus d'assetjament ocasiona danys morals, físics, psíquics i materials a la persona discriminada, i un efecte negatiu en la societat, que es divideix i fragmenta. A més, aquestes conductes ajuden a perpetuar els prejudicis i les desigualtats existents.

7.1.4 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT LA VIOLÈNCIA MASCLISTA ENTRE L'ALUMNAT

L'objecte d'actuació d'aquest protocol és tota forma de violència entre l'alumnat que es dona en l'àmbit educatiu i que s'exerceix contra les alumnes així com contra qualsevol alumne o alumna que no segueix un mandat de gènere normatiu. Considerem que sota el paraigua de la violència masclista hi ha la violència LGBTIfòbica perquè tota violència per motiu de gènere és fruit de les relacions de poder basades en domini/submissió, que es deriven del sistema sexe-gènere. Per tant, l'acció d'aquest protocol incideix específicament en el concepte de violència masclista entesa com aquella que s'exerceix per part dels homes contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat.

La violència masclista entre l'alumnat es manifesta com un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic.

7.1.5 PROTOCOL DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ, NOTIFICACIÓ, DERIVACIÓ I COORDINACIÓ DE LES SITUACIONS DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT EN L'ÀMBIT EDUCATIU

Situació en què un infant o adolescent és objecte de violència, física o psíquica, sexual i/o emocional, o privació dels seus drets i del seu benestar, per acció, omissió o tracte negligent, no accidental, que priva a l'infant o l'adolescent dels seus drets i del seu benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social i els autors del qual poden ser persones, institucions o la pròpia societat

Aquest protocol recau en qualsevol de les formes de maltractament, físic, sexual, psíquic o emocional, incloent-hi tant el maltractament en l'àmbit familiar com fora d'aquest marc, sigui en l'àmbit institucional o no, i sigui produït per un adult o per un altre infant o adolescent; per la qual cosa es té en compte la definició de maltractament infantil: situació en què un infant o adolescent és objecte de violència, física o psíquica, sexual i/o emocional, o privació dels seus drets i del seu benestar, per acció, omissió o tracte negligent, no accidental, que priva a l'infant o l'adolescent dels seus drets i del seu benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social i els autors del qual poden ser persones, institucions o la pròpia societat.

Els objectius que persegueix aquest protocol són:

a) Prevenir, des dels centres educatius, l'abús sexual o altres formes de maltractament a infants i adolescents.
b) Detectar les situacions d'abús sexual o altres formes de maltractament dels infants i adolescents.
c) Assegurar l'exercici de les funcions d'atenció i de protecció dels infants i adolescents víctimes de qualsevol forma de violència.
d) Garantir la comunicació i notificació dels supòsits de possibles maltractaments, ja siguin greus, moderats o lleus.
e) Possibilitar l'activació dels recursos per a l'atenció i protecció dels infants i els adolescents o, en el seu cas, la derivació als diferents serveis per a l'estudi i seguiment de la situació de l'infant o adolescent.
f) Millorar la derivació i coordinació entre les diferents institucions que estan implicades en el circuit davant un procés de maltractament (centre educatiu, serveis educatius, Serveis socials, serveis de salut, cossos de seguretat, equips tècnics, DGAIA, Fiscalia).
g) Garantir l'efectivitat del dret dels infants i adolescents de rebre l'atenció o la protecció que requereixin en cada cas.

7.1.6 PROTOCOL D'ÀMBIT COMUNITARI DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT SITUACIONS D'ABSENTISME

El terme absentisme s'utilitza per expressar diferents situacions de ruptura escolar per l'absència de classe sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. S'han de determinar per reglament quins són els casos que constitueixen absentisme lleu, absentisme moderat o absentisme greu".

Entre els casos d'absentisme escolar individual s'estableix una classificació segons el total d'absències de classe mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable de cada alumne.

a) *Absentisme lleu* també anomenat puntual o esporàdic: Absència de menys del 5% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. o
b) *Absentisme moderat:* Absència entre el 5% i el 25% (tots dos percentatges inclosos) de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.
c) *Absentisme greu* també anomenat crònic: Absència de més del 25% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

En el cas d'alumnes amb una absència del 100% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable, es considerarà abandó escolar.

7.1.7 PROTOCOL D'ACTUACIÓ AMB MENORS DE CATORZE ANYS EN SITUACIONS DE CONFLICTE O COMISSIÓ D'UNA INFRACCIÓ PENAL

Aquest Protocol té com a finalitat establir els criteris de col·laboració i coordinació entre la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa del Departament d'Ensenyament i la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) del Departament de Benestar Social i Família, en l'exercici de la funció d'intervenció educativa i protectora dels infants i adolescents menors de 14 anys que han estat denunciats per haver comés una infracció penal.

7.1.8 PROTOCOL CONFLICTES GREUS

Amb aquest protocol es vol donar una resposta educativa ràpida mitjançant actuacions immediates de contenció dant els conflictes greus que es donen en l'àmbit escolar, així com facilitar un únic circuit d'intervenció comú a tots els protocols per a la millora de la convivència

7.2 PROTOCOLS CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA

7.2.1 PROTOCOL DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT

7.2.2 PROTOCOL ASSETJAMENT ENTRE IGUALS

7.2.3 PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN CAS DE SITUACIONS D'EMERGÈNCIES PSICOSOCIALS EN L'ÀMBIT ESCOLAR

Aquest protocol té com a objectiu acompanyar i donar suport en situacions de gran impacte emocional (la mort sobtada d'un company/a de classe, d'un docent, d'un membre de la família,... temptatives de suïcidi o presenciar, durant una sortida escolar, un accident molt greu o un suïcidi. La desaparició d'un company/a del centre,..).

8 OBJECTIU I PRINCIPIS D'ACTUACIÓ DELS PROTOCOLS

L'objectiu dels protocols que presentem és informar, formar i sensibilitzar tots els membres de la comunitat escolar en matèria d'assetjament i donar pautes per identificar aquestes situacions, prevenir-les i evitar que es produeixin.

L'actuació sempre serà guiada pels 4 següents principis

1. Cal garantir sempre els drets de les persones i el seu respecte a la dignitat.
2. La intervenció ha de ser la necessària i mínima, evitant la reiteració d'actuacions.
3. Les intervencions han de tenir una finalitat educativa tant per les persones implicades directament com per la resta de la comunitat.
4. Només en cas de constatació de delicte, les actuacions s'han de comunicar també a les autoritats pertinents.

9 NIVELL PREVENTIU

En línies generals les accions i actuacions globals per prevenir qualsevol tipus de conducta greument perjudicial per a la convivència són els anomenats **factors de risc** de diferent naturalesa i origen. A continuació passem a descriure'ls i a proposar accions per a contrarestar-los i contribuir a un bon clima de convivència.

9.1 DESENVOLUPAMENT PERSONAL

9.1.1 AUTOCONCEPTE NEGATIU I BAIXA AUTOESTIMA

- Ajudar a desenvolupar l'autoconcepte positiu i l'autoestima des de l'acció tutorial i els diferents àmbits d'aquesta (tutoria individualitzada, tutoria grupal i compartida família-escola)
- Orientar respecte la construcció d'una identitat pròpia i lliure d'estereotips
    - Promovent valors que configurin una identitat col·lectiva remarcant allò que ens fa més iguals que diferents.
    - Fomentant l'autoestima
    - Potenciant els espais de tutoria per establir diàlegs sobre la diferència i la diversitat
    - Cultivant la resiliència, la tolerància al fracàs (Programa Escolta'm).
    - Planificant activitats per a sensibilitzar l'alumnat davant de prejudicis, estereotips i actituds discriminatòries associades a l'homofòbia, bifòbia, transfòbia, discapacitats físiques i psicològiques, racisme i xenofòbia, sexisme.
    - Informar l'alumnat, de manera ajustada a la seva edat, sobre maltractaments i abusos sexuals.

9.1.2 DIFICULTAT PER RECONÈIXER I GESTIONAR LES EMOCIONS

- Treballar la gestió de les emocions
- Desenvolupar de l'empatia a través del programa #aquiproubullying

9.1.3 DIFICULTAT PER A LA PRESA DE DECISIONS

- Treballar les habilitats cognitives
- Entrenar el pensament conseqüencial a través del programa #aquiproubullying

9.1.4 DIFICULTAT PER RELACIONAR-SE AMB ELS ALTRES

- Treballar l'assertivitat a través del programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying.

- Impulsar la gestió positiva dels conflictes.
- Fomentar el valor del respecte a la diferència i a la diversitat.
- Practicar l'ús adequat de la comunicació a internet, normes de conducte i gentilesa a l'àmbit digital.
- Fomentar l'entrenament en habilitats verbals, comunicatives i socials (escolta activa, comunicació no-verbal adequada, assertivitat).
- Impulsar la cohesió de grup (aprenentatge informal, sortides).
- Fomentar el pensament conseqüencial.

9.1.5 DIFICULTAT PER AVANÇAR EN EL DESENVOLUPAMENT MORAL I EL PENSAMENT ÈTIC

- Oferir servei comunitari
- Treballar mitjançant dilemes ètics i morals a l'aula
- Reflexionar sobre les actituds
- Fomentar l'adhesió a la norma.
- Donar a conèixer drets i deures de la ciutadania.
- Conèixer les diferències de gènere
- Aprofundir en la història i la vida de les dones
- Conèixer els àmbits de discriminació per raó de gènere
- Revertir la visió estereotipada de les relacions afectives i sexuals
- Cultivar el respecte a l'expressió i diversitat d'identitat i orientació sexual
- Conèixer què són les violències masclistes, com es produeixen, quins són els àmbits de violència masclista, quines són les seves diverses manifestacions, què i com són els primers indicis de violència, què és i en què consisteix el cicle de la violència, quines conseqüències té per a les persones haver-lo patit, com detectar i aturar les relacions abusives, etc
- Programar l'educació sexual i afectiva
- Fomentar el procés d'adopció de perspectives i empatia (TEI).
- Promoure la participació i presa de decisions comunitària.

9.1.6 ABSENTISME

- Afavorir la tutoria individualitzada
- Fomentar l'autoestima i la tolerància a la frustració
- Treballar les habilitats socials:
    - Fomentant la socialització amb dinàmiques d'intercanvi d'alumnes
    - Cultivant l'autoconeixement
- Elaborar un mapa relacional
- Millorar les expectatives acadèmiques
- Cultivar la vinculació amb el centre educatiu
- Fomentar l'adaptació a les normes o requeriments

9.2 CONTEXT ESCOLAR

9.2.1 TENDÈNCIA A MINIMITZAR O NORMALITZAR ELS CONFLICTES GREUS DE CONVIVÈNCIA

- Compartir una mateixa visió de l'assetjament i el ciberassetjament, assetjament a persones LGBTI.
- Aplicar de manera normalitzada el principi de la no discriminació
- Tenir una visió intercultural en el currículum
- Conèixer la dimensió de discurs i conducta de discriminació en el centre educatiu.
- Diagnosi del clima relacional a l'aula a través de qüestionaris i sociogrames.
- Dur a terme campanyes de sensibilització sobre assetjament, ciberassetjament, assetjament a persones LGBTI+, conductes d'odi i discriminació, maltractaments i abusos i absentisme.
- Elaborar un pla d'acollida per a l'alumnat nouvingut
- Afavorir la participació de l'alumnat en premis i concursos que tinguin relació amb els valors, acrituds i normes que prevenen els conflictes greus.

9.2.2 MANCA DE FORMACIÓ

- Promoure la formació dels alumnes sobre els conflictes greus, treballant sobre l'assetjament, ciberassetjament, assetjament a persones LGTBI, conductes d'odi i discriminació, conductes masclistes, prejudicis i estereotips, maltractaments i abusos sexuals.
- Fomentar la reflexió, el diàleg i el pensament crític.
- Promoure la formació del professorat per a la prevenció dels conflictes greus.
- Difondre guies de prevenció
- Programes de suport a l'ús segur i responsable de les xarxes socials i evitar l'exposició a fenòmens com el *sexting* o el *grooming*.
- Donar suport preventiu sobre el consum de drogues i alcohol
- Donar a conèixer el perfil d'una persona maltractadora i quines són les estratègies que utilitza. PrenvenSi
- Implementació del Servei comunitari Guaites dintre del programa #aquiproubullying.

9.2.3 DIFICULTAT DE CREAR VINCLES

- Fomentar la coneixença i la cohesió de grup: elaborar un recull de dinàmiques grupals.
- Fomentar el treball cooperatiu
- Implementar la tutoria entre iguals i apadrinament lector.
- Fomentar els cercles de diàleg a l'aula
- Fomentar la relació entre docent i alumnes: activitats de tutoria i sortides
- Reforçar l'estil docent del professorat

9.2.4 MANCA D'ESTRATÈGIES ORGANITZATIVES FACILITADORES DE LA CONVIVÈNCIA

- Potenciar la gestió participativa de les normes: projecte de convivència
- Elaborar normes específiques *antibullying*

- Establir pautes sobre l'ús de dispositius mòbils
- Potenciar un clima participatiu
- Desenvolupar una estratègia comunicativa interna i externa de centre
- Establir canals de comunicació i denúncia (e-mail, telèfon, bústia, persones referents)
- Fer difusió del Telèfon Infància Respon 116 111.
- Afavorir la gestió eficient de recursos humans, materials i immaterials disponibles al centre.
- Promoure els agrupaments heterogenis
- Garantir les mesures i suports intensius per atendre les dificultats d'aprenentatge, les
- Facilitar la gestió d'aula: planificació i organització d'activitats, temps, espai, material, estil docent, metodologies actives
- Supervisar espais i temps de risc, especialment aquells espais (passadissos, patis, lavabos i vestidors) i moments (canvis d'aula, esbarjo, entrades i sortides del centre) on no hi ha presència d'adults i adequar-los per al seu ús coeducatiu.
- Promocionar la igualtat de gènere.
- Incorporar la perspectiva de gènere, aportant una mirada no-discriminatòria, inclusiva, coeducativa i equitativa.
- Fer seguiment de l'absentisme:
    - ☐ Atenció educativa a l'alumnat tot assegurant la participació de tots els alumnes en els entorns escolars, independentment de llurs condicions i capacitats.
    - ☐ Promocionar l'avaluació inicial, recollir informació per orientar la planificació de la matèria.
    - ☐ Elaborar, en els casos que sigui necessari, un Pla de suport individualitzat.
    - ☐ Recollir en el traspàs de primària a secundària informació sobre les necessitats detectades i les respostes donades durant la primària per treballar sobre els riscos.
    - ☐ Elaborar programacions multinivell d'aula
    - ☐ Fomentar l'ApS
    - ☐ Garantir les mesures i suports intensius per atendre les dificultats d'aprenentatge, les metodologies actives que contribueixin a que l'alumnat estableixi una major vinculació amb els processos d'aprenentatge.
    - ☐ Concretar en el pla d'acollida del centre les actuacions específiques destinades a la reincorporació al centre de l'alumne absentista.
    - ☐ Fer un seguiment individualitzat per garantir la reincorporació al centre en cas d'absència perllongada.
- Fer un seguiment de les faltes d'assistència:
    - ☐ Aplicar un procediment sistematitzat de detecció, seguiment i comunicació

- ☐ Recollir en temps real i informatitzat el registre de faltes d'assistència
- ☐ Afegir al registre de les faltes d'assistència dades qualitatives.
- ☐ Disposar de mecanismes àgils per comunicar a les famílies les absències no justificades.

- Donar a conèixer a l'alumnat i a les famílies les NOFC i les conseqüències i sancions previstes pel seu incompliment.

9.3 ÀMBIT FAMILIAR

- Difondre guies de prevenció i detecció a les famílies sobre assetjament i ciberassetjament, assetjament a persones LGTBI, conductes d'odi i discriminació, maltractament i abusos i absentisme
  - Promoure la formació de les famílies sobre l'assetjament, l'ús responsable de les tecnologies i les xarxes socials, igualtat de gènere i conductes d'odi i discriminació: FEAC, #aquiproubullying.
  - Facilitar espais d'interacció amb les famílies: tertúlies pedagògiques, participació en tallers i xerrades sobre experiències vitals i en diferents jornades, homenatges, festivitats i celebracions del centre educatiu i implicació en activitats curriculars d'iniciació, exemplificació o ampliació dels continguts curriculars.
  - Fomentar els processos de coresponsabilització escola-família a través de la tutoria compartida, la carta de compromís i la FEAC.
  - Crear un clima comunicatiu familiar positiu.
  - Indagar davant problemes d'absentisme sobre els següents aspectes:
    - ☐ Situació socioeconòmica
    - ☐ Clima familiar (tensions / disfuncions)
    - ☐ Mobilitat familiar produïda per la fragilitat i temporalitat laboral
    - ☐ Vincles emocionals i comunicatius
    - ☐ Models familiars (coercitius o permissius)
    - ☐ Pautes i normes: inconsistència
    - ☐ Principis sobre l'escolaritat
    - ☐ Expectatives (baixes) escolars dels fills
    - ☐ Seguiment de l'escolaritat dels fills.
  - Implicar les famílies en l'educació per a la prevenció dels maltractaments i abusos sexuals:
  - Sensibilitzar les famílies sobre la importància d'informar els fills sobre què són els abusos sexuals.
  - Transmetre als fills una visió saludable de la sexualitat
  - Acompanyar les famílies tot proporcionant-los els instruments per ajudar-los a identificar les conductes sexistes i evitar estereotips pel que fa als rols de gènere i als discursos d'odi i conductes de discriminació:

- Oferir un modelatge lliure d'estereotips.
- Oferir a les famílies recursos sobre els estils parentals (paternalista, autoritari, democràtic i negligent)
- Tenir presents els indicadors dels efectes de la violència de gènere en el si de la família i, molt especialment, aquells efectes que pateixen amb l'exposició a la violència masclista de la mare en el nucli familiar.

9.4 ENTORN

- Col·laborar amb l'Administració local en la realització de campanyes contra l'assetjament i ciberassetjament, contra la violència masclista i conductes discriminatòries i el discurs d'odi i de conductes de discriminació escolar.
- Col·laborar en projectes educatius de servei comunitari i en iniciatives de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista d'àmbit comunitari i enfront el discurs d'odi i conductes de discriminació d'àmbit comunitari.
- Conèixer i donar a conèixer els serveis i recursos d'atenció que ofereix l'entorn:
  - Telèfon Infància Respon 116 111
  - Línia d'atenció contra la violència masclista 900 900 120.
  - L'Institut Català de les dones
- Atendre a la possible existència d'un grup d'iguals amb conducte absentistes i de contextos complexos.
- Fomentar la participació de l'alumnat en el teixit associatiu de l'entorn:
  - Promoure la realització d'activitats fora de l'horari lectiu.
  - Donar a conèixer l'oferta d'activitats esportives, culturals i d'educació en el lleure a la mateixa escola i a l'entorn

10 NIVELL DE DETECCIÓ I VALORACIÓ

10.1 DETECCIÓ

Diem que hi ha assetjament i maltractament entre iguals quan un alumne/a pateix de manera repetida i durant un temps prolongat accions com insults, rebuig social, intimidació psicològica i/o agressivitat física per part d'algun o alguns companys/es amb la conseqüent victimització de la persona agredida.

10.1.1 INDICIS ASSETJAMENT I CIBERASSETJAMENT

Indicadors físics	
1	Sovint presenta **nafres, talls o blaus** inexplicables.
2	Presenta **trastorns psicosomàtics** (mal de panxa, mal de cap, vòmits…).
3	Manifesta **canvis en les pautes de menjar**: sovint hi ha disminució de les ganes demenjar i pèrdua de pes.

4	**S'expressa amb dificultat** i fins i tot quequeja.
5	Té **problemes de son**.
6	Presenta **tics nerviosos**.
Indicadors conductuals	
1	**Evita anar a determinats llocs**, classes, falta dies determinats...
2	Fa **absentisme** i pot arribar a **l'abandonament escolar**.
3	Presenta una actitud hipervigilant, de recel.
4	**Sovint està sol**, no té amics i/o és rebutjat pels companys.
5	Presenta **canvis sobtats en les rutines diàries** (no vol anar al pati, no vol seure en
6	un lloc, vol quedar-se a la classe, demana que el mestre l'acompanyi, etc.).
7	Baixa el seu **rendiment acadèmic**.
8	No troba, perd o **li prenen les coses** sovint.
9	Sovint és intimidat o molestat, es fiquen amb ell o està ficat en **baralles** en què estroba indefens.
10	Comença a **amenaçar o agredir altres nens** més petits.
11	Sempre explica històries, **diu mentides**, fa estranyes justificacions.
12	**Es culpa** dels problemes o les dificultats.
13	No vol anar al centre educatiu o **s'aïlla** dels seus companys.
Indicadors en relació amb l'ús d'eines tecnològiques	
1	**Està pendent** constantment que el mòbil o l'ordinador estiguin encesos i disponibles, inclús quan dorm.
2	**Es mostra enfadat**, depressiu o frustrat **després** d'utilitzar l'ordinador.
3	Deixa d'utilitzar l'ordinador de **forma sobtada**.
4	Mostra **canvis sobtats de comportament** després d'una trucada, missatge, accés auna xarxa...
5	**Dona la contrasenya** de correu o d'alguna xarxa amb facilitat.
6	Comparteix **dades personals** en diferents xarxes socials, com: *facebook, tuenti* o videojocs en línia...
7	Intercanvia **fotos o vídeos** i informació personal per W*hatsApp, Gossip, Informer*....
8	Accepta com a amics **persones desconegudes**.
Indicadors emocionals	
1	**Expressa canvis** sobtats **d'humor**, d'estats d'ànim o de comportament.
2	Expressa **inseguretat i /o ansietat**.
3	**Li costa controlar-se**.

4	**Mostra poques** habilitats socials (especialment **assertivitat**).
5	Mostra un aspecte contrariat, **trist, deprimit i/o temorenc** sense motiu aparent.
6	**Plora** amb facilitat i/o sovint **s'angoixa** emocionalment.
7	Es tanca en si mateix, **evitant relacionar-se** amb els amics o amb la família.
8	Es preocupa excessivament per la seva seguretat personal: dedica molt de temps iesforç a pensar i preocupar-se per trobar trajectes i espais segurs.
9	S'obsessiona per la seva alçada o pel seu pes, o altres trets físics.
Per part dels companys	
1	**Se'n burlen** i li fan bromes desagradables, l'insulten, etc.
2	Li fan arribar notes o **missatges electrònics insultants** o amenaçadors.
3	Li donen contínuament la **culpa** de les coses que surten malament.
4	No li parlen, **l'ignoren**.
5	L'anomenen amb **malnoms**.
6	**Mai no el conviden** a festes o activitats fora de l'escola.
7	En els jocs d'equip sempre és dels **últims en ser triat**.
8	**Coaccionen els possibles amics** per tal que no interactuïn amb ell.
9	**Rebutgen** seure al seu costat.
10	Se'n burlen i el rebutgen pel seu aspecte físic, per com vesteix, per la seva forma deser, per la seva orientació sexual...

10.1.2 INDICIS CONDUCTES D'ODI I DISCRIMINACIÓ

Indicadors físics	
1	Presenta sovint **nafres, talls o blaus** inexplicables.
2	Presenta **trastorns psicosomàtics** (mal de panxa, mal de cap, vòmits…).
3	Manifesta **canvis en les pautes de menjar**: sovint hi ha disminució de les ganes demenjar i pèrdua de pes.
4	**S'expressa amb dificultat** i fins i tot quequeja.
5	Té **problemes de son**.
6	Presenta **tics nerviosos.**
Indicadors conductuals	
1	Evita anar a determinats llocs o classes.
2	Fa **absentisme** i por arribar a **l'abandonament** escolar.
3	Empitjora el seu **rendiment escolar**

4	Sovint està sol, no té amics i/o és **rebutjat** pels companys.
5	Sovint està ficat en baralles en què es troba **indefens**.
6	Presenta una **actitud hipervigilant**, de recel.
7	Sovint és **intimidat o molestat**, o es fiquen amb ell.
8	**Es culpa** dels problemes o les dificultats.
Indicadors emocionals	
1	Manifesta una clara pèrdua d'**autoestima**.
2	Expressa **inseguretat i /o ansietat**.
3	Mostra un aspecte contrariat, **trist, deprimit i/o temorenc** sense motiu aparent.
4	**Mostra poques** habilitats socials (especialment **assertivitat**).
5	**Plora** amb facilitat i/o sovint **s'angoixa** emocionalment.
6	Es tanca en si mateix i **evita relacionar-se** amb els amics o amb la família.
7	Es mostra **apàtic o indiferent**.
Per part dels companys	
1	**Se'n burlen** i li fan bromes desagradables, l'insulten, etc.
2	Li fan arribar **notes o missatges electrònics insultants** o amenaçadors.
3	Li donen contínuament **la culpa** de les coses que surten malament.
4	No li parlen, **l'ignoren.**
5	L'anomenen amb **malnoms**.
6	**Mai no el conviden** a festes o activitats fora de l'escola.
8	**Coaccionen els possibles amics** per tal que no interactuïn amb ell.
9	**Rebutgen** seure al seu costat.
10	En els jocs sempre és **l'últim a ser triat.**
11	Apareixen **pintades, dibuixos o símbols** amb missatges d'odi envers algun grup ocol·lectiu present a l'aula o al centre educatiu.
12	**Se'n burlen i el rebutgen de forma explícita** pel seu aspecte físic o per la seva formade ser (orientació afectivosexual, identitat o expressió de gènere, discapacitat física o psíquica, origen ètnic, racial o nacional, sexe, o qualsevol altre condició o circumstància personal o social).

10.1.3 INDICIS ASSETJAMENT ESCOLAR A PERSONES LGBTI

Indicadors físics	
1	Sovint presenta **nafres, talls o blaus** inexplicables.

2	Presenta **trastorns psicosomàtics** (mal de panxa, mal de cap, vòmits…).
3	Manifesta **canvis en les pautes de menjar**: sovint hi ha disminució de les ganes demenjar i pèrdua de pes.
4	**S'expressa amb dificultat** i fins i tot quequeja.
5	Té **problemes de son**.
6	Presenta **tics nerviosos**.
Indicadors conductuals	
1	**Evita anar a determinats llocs**, classes, falta dies determinats...
2	Fa **absentisme** i pot arribar a **l'abandonament escolar**.
3	Presenta una actitud hipervigilant, de recel.
4	**Sovint està sol**, no té amics i/o és rebutjat pels companys.
5	Presenta **canvis sobtats en les rutines diàries** (no vol anar al pati, no vol seure enun lloc, vol quedar-se a la classe, demana que el mestre l'acompanyi, etc.).
6	Baixa el seu **rendiment acadèmic**.
7	No troba, perd o **li prenen les coses** sovint.
8	Sovint és intimidat o molestat, es fiquen amb ell o està ficat en **baralles** en què estroba indefens.
9	Comença a **amenaçar o agredir altres nens** més petits.
10	Sempre explica històries, **diu mentides**, fa estranyes justificacions.
11	Es culpa dels problemes o les dificultats.
Indicadors emocionals	
1	**Expressa canvis** sobtats **d'humor**, d'estats d'ànim o de comportament.
2	Expressa **inseguretat i /o ansietat.**
3	**Li costa controlar-se**.
4	**Mostra poques** habilitats socials (especialment **assertivitat**).
5	Mostra un aspecte contrariat, **trist**, **deprimit i/o temorenc** sense motiu aparent.

10.1.4 INDICIS VIOLÈNCIA MASCLISTA ENTRE L'ALUMNAT

La violència masclista entre l'alumnat és tota forma de violència que es dona en l'àmbit educatiu i que s'exerceix contra les alumnes així com contra qualsevol alumne o alumna que no segueix un mandat de gènere normatiu.

Considerem que sota el paraigua de la violència masclista hi ha la violència LGBTIfòbica perquè tota violència per motiu de gènere és fruit de les relacions de poder basades en domini/submissió, que es deriven del sistema sexe-gènere. Les relacions abusives dels nois respecte a les noies són la manifestació d'un sistema que interpreta, representa i

converteix el gènere en desigualtat en què, sota un esquema rígid de masculinitat i feminitat, sovint s'estableix una relació jeràrquica i androcèntrica.

10.1.5 INDICIS MALTRACTAMENT I ABÚS

Aquest protocol s'ha desenvolupat el Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió del Risc (SMSGR) en el qual s'han agrupat els indicadors de maltractament en blocs o àrees d'observació. Cada indicador s'ha desglossat en una sèrie d'observacions per tal de facilitar la tasca de detecció dels professionals, atès que els apropa a la quotidianitat i la realitat del treball des de cada àmbit d'actuació (salut, educació, policial i de serveis socials).

A. ASPECTE FÍSIC I SITUACIÓ PERSONAL DE L'INFANT

A1. La higiene de l'infant és deficient

1. Porta la roba bruta
2. Presenta olors desagradables 3 Porta roba i/o calçat inadequats
3. Presenta una higiene corporal deficient
4. Mostra lesions cutànies amb enrogiment de la pell a la zona dels bolquers

A2. L'alimentació de l'infant és descuidada o insuficient

1. Assisteix a l'escola sense esmorzar o no en porta
2. Demana o roba menjar, diu que passa gana, que a casa no li donen menjar 3 Hi ha indicis d'una alimentació molt deficient i inadequada

A3. L'infant mostra cansament habitual

1. Es mostra cansat sense justificació
2. S'adorm a classe

A4. Manifestacions de dolences físiques per part de l'infant

1. Es queixa sovint de dolor (mal de panxa, mal de cap...)
2. Està constantment malalt/a
3. Presenta ferides, cops, etc., que semblen produïdes accidentalment

A5. L'infant és receptor de violència física de forma intencionada

1. Presenta ferides o rascades
2. Presenta senyals de mossegades 3 Presenta cops en el cos
3. Presenta cremades
4. Presenta manca de flocs de cabell 8 Presenta vessaments oculars
5. Presenta talls o punxades
6. Presenta fractures òssies
7. Presenta dolor en determinades parts del cos
8. Manifesta o assenyala amb gestos que els seus progenitors són els causants de les lesions
9. Manifesta que està sent receptor de violència física per part d'algú del seu entorn
10. Dóna explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

A6. L'infant pot estar patint actualment abusos sexuals

1. Presenta dolor / picor en la zona anal / genital
2. Té molèsties quan camina o s'asseu

3. És una nena o adolescent embarassada (especialment si es nega a identificar el pare)
4. Presenta dolors freqüents sense causa aparent
5. Hi ha indicis que l'estan forçant en activitats sexuals (abús sexual)
6. Explica que està patint abusos sexuals per part d'algú del seu entorn
7. Manifesta o assenyala amb gestos que els seus progenitors són els causants de l'abús sexual
8. Dóna explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

A7. L'infant va patir, en el passat, maltractament

1. Va patir, en el passat, algun tipus d'abús sexual
2. Va patir, en el passat, agressions físiques
3. Va patir, en el passat, maltractament prenatal

A8. L'infant té símptomes compatibles amb el fet d'haver patit o estar en risc de patir mutilació genital

1. Hi ha indicis d'haver patit una MGF: ve trista del viatge al seu país…
2. Hi ha indicis que fan pensar que pot estar en risc de patir una MGF

A9. Manifestacions d'altres persones, professionals o membres de la família

1. Han observat situacions que fan pensar en un abús sexual o en sospiten
2. Diuen que els progenitors o guardadors el peguen
3. Senten que rep agressions verbals i/o físiques (cops, plors, crits, etc.)

A10. Situacions que fan que l'infant es trobi greument desprotegit

1. Està en una situació sobrevinguda en què ningú se'n fa càrrec
2. Pateix una desatenció alimentària que per edat o condicions especials suposa un risc de mort
3. No rep el tractament per una malaltia greu, posant en risc la seva vida
4. Pateix una situació de perill greu que li fa sol·licitar protecció immediata
5. Pateix amenaces de mort o abandonament dels progenitors o guardadors

B. ÀREA EMOCIONAL I COMPORTAMENTAL DE L'INFANT

B1. Conductes dissocials i/o agressives de l'infant (dintre o fora de l'escola)

1. Comet petits furts
2. Presenta una conducta agressiva física contra terceres persones
3. Presenta una conducta agressiva verbal contra terceres persones
4. Presenta una conducta destructiva amb objectes
5. Es relaciona amb un grup d'amics conflictiu
6. Manté sovint conductes de provocació (desafiant...)
7. Fa actes de vandalisme, racisme o xenofòbia
8. Transgredeix les normes sistemàticament i menteix

B2. Conductes de risc vers el mateix infant (dintre o fora de l'escola)

1. S'exposa a situacions de risc (conducció temerària, *metring*, mal ús de les tecnologies)
2. Diu coses que indiquen que pensa sovint en el suïcidi o ha fet un intent de suïcidi
3. S'autolesiona

4. Es provoca el vòmit, pren laxants, es nega a menjar
5. Presenta manca d'autocontrol

B3. L'infant consumeix substàncies tòxiques

1. Consumeix alcohol
2. Consumeix altres drogues 4
3. Consumeix tabac
4. S'observen estats que fan pensar que ha consumit (ulls vermells, olor d'alcohol, eufòria/tristesa...)
5. Presenta símptomes compatibles amb una síndrome d'abstinència

B4. Manifestacions de pors i/o angoixes

1. Manifesta accions defensives davant qualsevol aproximació física
2. No vol fer activitats que requereixen mostrar parts del cos (per amagar cops...)
3. Sembla tenir por dels seus progenitors o manifestar-los rebuig
4. No vol anar-se'n a casa
5. Mostra un alt nivell d'ansietat davant activitats normals com el canvi de bolquers
6. Presenta dificultats greus per calmar-se en braços de qui en té cura
7. Es preocupa molt d'estar a l'alçada de les expectatives dels progenitors o per ser acceptat
8. Mostra sentiments de culpabilitat de la situació viscuda
9. Manifesta que no el deixen entrar a casa o que l'han fet fora
10. Mostra senyals d'ansietat
11. Manifesta que vol ingressar a un centre

B5. Alteracions en la relació amb els altres (dintre o fora de l'escola)

1. Manifesta una familiaritat excessiva amb estranys (marxa fàcilment amb persones desconegudes)
2. Crida contínuament l'atenció
3. Fa demandes continuades d'afectivitat
4. No interacciona, no fixa la mirada, sovint sembla absent
5. Sembla tenir dificultat per formar vincles afectius estables
6. Presenta problemes de relació amb el grup d'iguals

B6. Altres manifestacions d'alteració de l'estat d'ànim

1. Mostra un aspecte trist i/o plora sovint sense causa aparent
2. Es mostra passiu i retret i/o s'aïlla
3. Fa comentaris que semblen indicar que té una autoestima baixa
4. Manifesta sovint conductes que corresponen a una edat inferior (conductes regressives)
5. Manca de plor i absència de queixa davant del dolor
6. Es mostra inquiet/a, neguitós/a
7. Presenta trastorns d'alimentació (vòmits, diarrees, anorèxia del lactant)
8. Presenta desordres greus associats amb el dormir

B7. L'infant presenta comportaments d'autoestimulació compulsiva

1. Fa balancejos compulsius
2. Presenta masturbació compulsiva
3. Es dóna cops de cap de forma voluntària i repetida

B8. L'infant presenta comportaments sexualitzats inadequats per l'edat

1. Manifesta conductes i preocupacions sexuals o utilitza termes inadequats per la seva edat
2. Assetja o agredeix sexualment altres infants o adolescents
3. Manifesta, de forma recurrent, tenir por a un embaràs o a la sida
4. Mostra promiscuïtat sexual

B9. L'infant està adoptant rols que no li corresponen per edat

1. Assumeix responsabilitats impròpies de l'edat amb membres de la família o tasques de casa
2. Adopta un rol cuidador respecte als progenitors o guardadors (inversió de rols)

C. DESENVOLUPAMENT I APRENENTATGE DE L'INFANT

C1. L'infant presenta dificultats destacables en els aprenentatges escolars

1. Manifesta problemes d'atenció i concentració
2. Presenta poca constància en les activitats escolars i deixa de fer els deures amb freqüència
3. Està matriculat en un nivell inferior al que li correspon per edat o en un recurs especial
4. Presenta dificultats d'aprenentatge
5. Presenta canvis sobtats en el seu rendiment escolar
6. Presenta repetits canvis de centre educatiu al llarg de l'escolaritat

C2. L'infant presenta un retard en el desenvolupament

1. Presenta retard en l'adquisició de capacitats verbals, cognitives o socials pròpies de l'edat
2. No respon als estímuls com seria d'esperar per l'edat
3. No se li observen habilitats i/o el to motriu propis de l'edat
4. Presenta pes i talla molt inferiors per l'edat
5. No mostra joc imitatiu/manipula els objectes de manera estereotipada sense desig d'explorar

C3. L'infant sovint té dificultats en el control d'esfínters

1. Presenta problemes d'enuresi, amb relativa freqüència
2. Presenta problemes d'encopresi, amb relativa freqüència

C4. Presenta problemes amb l'assistència escolar

1. Marxa de classe o d'escola davant qualsevol contrarietat
2. Fa faltes d'assistència injustificades i/o absentisme escolar o laboral
3. Ha abandonat l'escolaritat en etapa obligatòria

D. RELACIÓ DELS PROGENITORS O GUARDADORS AMB L'INFANT

D1. Els progenitors o guardadors manifesten rebuig vers l'infant

1. Manifesten una imatge negativa de l'infant i no li reconeixen valor positiu

2. Li repeteixen que no l'estimen
3. Es riuen de les seves dificultats
4. El critiquen, avergonyeixen, desqualifiquen, insulten, ridiculitzen o amenacen
5. Minimitzen els episodis de pena, malaltia o dany físic de l'infant
6. Manifesten enuig quan l'infant es fa mal
7. No s'observa mai cap expressió física d'afecte del progenitor/a vers l'infant
8. Són coneixedors de la situació de maltractament que pateix i no el protegeixen
9. Són coneixedors de la situació d'abús sexual que pateix i no el protegeixen
10. No permeten a l'infant contacte tàctil amb ells (carícies, moixaines, tendresa...)
11. El fan fora de casa o diuen que no volen saber res d'ell
12. Tracten de manera molt desigual els germans

D2. El seguiment i control de la salut de l'infant no sembla l'adequat

1. Porten l'infant malalt a l'escola
2. No atenen les malalties o danys físics de l'infant
3. No tenen cura de les deficiències visuals, auditives, etc. de l'infant
4. No assisteixen als serveis especialitzats indicats o derivats (atenció precoç, salut mental)
5. No accepten la malaltia de l'infant i per tant no li proporcionen l'assistència que necessita

D3. Hi ha sospites de manipulació de la salut de l'infant per part dels progenitors

1. Porten sovint medicaments a l'escola sense justificant mèdic
2. Li atribueixen sovint malalties dubtoses o símptomes no observats a l'escola
3. Fa faltes d'assistència reiterades per malalties sense justificació mèdica
4. Fa múltiples ingressos hospitalaris

D4. Els progenitors o guardadors aïllen l'infant de l'entorn social

1. Es mostren extremament protectors o controladors de l'infant
2. No deixen a l'infant estar amb amics
3. Eviten que l'infant es relacioni amb altres adults que no siguin ells
4. Li repeteixen que no hi ha ningú més en el món en qui s'hi pugui confiar, fora d'ells
5. Es mostren molt possessius respecte a l'infant

D5. Els progenitors o guardadors es despreocupen de les activitats escolars i d'oci de l'infant

1. S'obliden de recollir l'infant a l'escola o el vénen a recollir o el porten molt tard
2. Es despreocupen per l'oci de l'infant
3. No es preocupen pels continguts de les activitats que fa l'infant (violència, pornografia...)
4. Hi ha un abandonament escolar consentit i/o afavorit
5. No assisteixen a les reunions ni entrevistes amb l'escola quan se'ls cita
6. Són causants o consentidors de les faltes d'assistència i/o absentisme escolar de l'infant
7. Desconeixen el curs on va, el professor, els seus amics, quines activitats ha de fer...

8. No es preocupen que l'infant porti el material escolar (xandall…)

D6. Els progenitors o guardadors no atenen les necessitats bàsiques de l'infant

1. Desatenen les necessitats bàsiques de l'infant (alimentació, higiene...)
2. No respecten els hàbits o rutines que l'infant necessita (hores de son/descans, àpats...)
3. Mostren un desconeixement de les necessitats emocionals i d'estimulació de l'infant
4. No li faciliten l'ajuda/orientació que necessita o no col·laboren amb els serveis que l'atenen
5. S'encarreguen de l'infant altres familiars, amics o veïns no adequats
6. S'encarreguen de l'infant altres familiars, amics o veïns per despreocupació dels progenitors
7. Es dóna una absència de supervisió de l'infant (risc d'accidents domèstics)
8. Prioritzen assumptes propis en detriment de l'atenció a l'infant, podent evitar-ho

D7. Els progenitors o guardadors terroritzen o intimiden l'infant

1. Terroritzen l'infant (amenacen amb mutilar-lo, matar-lo, vendre'l, trenquen les seves coses)
2. Utilitzen sistemàticament la por com a forma de disciplina
3. Mostren violència manifesta contra les persones davant de l'infant
4. Amenacen l'infant de fer-li mal, diuen que no responen dels seus actes
5. Utilitzen un tracte colèric i explosiu amb l'infant
6. Mostren violència manifesta contra animals o coses davant de l'infant

D8. Els progenitors o guardadors poden estar explotant o corrompent l'infant

1. Hi ha indicis que podrien estar forçant o consentint una situació d'explotació laboral
2. Hi ha indicis que fan pensar que podrien estar forçant l'infant en activitats sexuals
3. Utilitzen l'infant per la mendicitat
4. Fan actes sexuals davant l'infant o el sotmeten a veure material pornogràfic
5. Subministren substàncies tòxiques a l'infant (alcohol, cànnabis, tabac, etc.)

D9. Els progenitors o guardadors mostren incapacitat de control de l'infant

1. Es queixen sovint que "no poden" amb l'infant, que els és massa difícil
2. Manifesten que volen ingressar-lo en un centre a causa de la seva conducta
3. Manifesten que tenen por de l'infant i/o que n'han rebut amenaces o els ha agredit
4. Manifesten que té atacs de violència incontrolable

D10. Els progenitors o guardadors mostren pautes educatives no adequades amb l'infant

1. Utilitzen el càstig físic com a mètode habitual de disciplina
2. Utilitzen habitualment mètodes o pautes educatives extremament rígids i poc flexibles
3. No tenen en compte la seva opinió en cap de les decisions que l'afecten directament
4. El pressionen de manera desmesurada perquè tregui bones notes o destaqui en alguna activitat
5. Inculquen en l'infant odi o prejudicis religiosos, ètnics, culturals o d'altre tipus

6. El culpabilitzen dels problemes familiars (no fa prou per ells, es presenten com a màrtirs)
7. Utilitzen l'infant en el conflicte conjugal/ de parella. Es constata una manipulació de l'infant.
8. Toleren absolutament tots els comportaments de l'infant sense posar-li cap límit
9. Utilitzen pautes educatives incoherents i/o disparitat de criteris educatius dels progenitors de forma manifesta

D12. Situacions que fan que l'infant es trobi greument desprotegit

1. No han anat a recollir l'infant a l'escola i la policia no localitza ningú que se'n pugui fer càrrec
2. No han anat a recollir l'infant a l'escola i no es localitza ningú que se'n pugui fer càrrec
3. No segueixen els tractaments per malalties greus en greu risc per la seva vida
4. Amenacen amb matar l'infant

D13. Els progenitors o guardadors poden estar maltractant físicament l'infant o abusant-ne sexualment

1. Poden ser els causants de les lesions físiques de l'infant
2. Poden estar abusant sexualment de l'infant
3. Poden haver afavorit una mutilació genital femenina o estar en risc de fer-ho

D14. L'infant està vivint en un entorn familiar violent

1. Es donen relacions violentes entre la parella
2. Hi ha agressions mútues entre progenitors i fills

E. CONTEXT SOCIAL, FAMILIAR I PERSONAL DE L'INFANT

E1. Els progenitors o guardadors poden tenir una addicció a l'alcohol o altres drogues en el contacte amb el centre educatiu (visites, recollides escolars...)

1. Presenten símptomes compatibles amb un abús d'alcohol
2. Presenten símptomes compatibles amb un abús d'altres drogues

E2. Els progenitors o guardadors poden estar patint algun trastorn mental

1. Presenten símptomes compatibles amb algun trastorn mental

E3. Els progenitors o guardadors presenten una discapacitat intel·lectual

1. Presenten dificultats que fan pensar que pot tenir alguna discapacitat intel·lectual

E4. Els progenitors o guardadors presenten una malaltia física

1. Pateixen alguna malaltia física greu

E8. Situació personal o familiar d'especial consideració

1. Algun dels progenitors està a la presó 2 Ambdós progenitors estan a la presó

E9. El nucli familiar té dificultats socials, econòmiques i/o d'organització

1. No té suport social i/o familiar
2. Té insuficiència d'ingressos econòmics per garantir la cura bàsica de l'infant
3. Els progenitors són adolescents amb greus dificultats econòmiques o manca de suport social i/o familiar

4. És un nucli monoparental amb greus dificultats econòmiques o amb manca de suport social i/o familiar
5. Es donen canvis constants de domicili
6. Canvis freqüents de parella i/o dels referents adults de l'infant (canvis de cuidadors)

E10. El nucli familiar viu en un context social d'especial consideració

1. Viuen en una situació d'aïllament en zona rural
2. Viuen en un campament provisional de caravanes
3. Habiten en una zona amb concentració de població en situació de dificultat social
4. El context familiar, cultural o religiós és poc afavoridor dels drets de l'infant o de la dona

E11. Els guardadors o progenitors presenten un aspecte físic molt desfavorable

1. La seva higiene és molt deficient 2 Presenten sovint lesions físiques

E12. Les condicions personals de l'infant el poden fer més vulnerable

1. L'infant pateix una malaltia crònica
2. L'infant té alguna discapacitat física, intel·lectual o sensorial 3 Presenta algun trastorn mental

10.1.6 INDICIS D' ABSENTISME

Absentisme lleu

Ens trobem en una situació d'absentisme lleu quan es produeix una absència de menys del 5% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

Es quantificarà aquest percentatge respecte el total de les sessions lectives del mes. En els casos d'absentisme lleu, el tutor comunicarà a l'alumne i a la família la situació que s'ha produït i les mesures que ha proposat dur a terme i que l'equip docent implementarà en aplicació de les normes d'organització i funcionament del centre (NOFC) establertes.

Absentisme moderat

Ens trobem en una situació d'absentisme moderat quan es produeix una absència entre el 5% fins el 25% (tots dos percentatges inclosos) de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable.

Es quantificarà aquest percentatge respecte el total de les sessions lectives del mes. També es consideren situació d'absentisme moderat les situacions d'absentisme lleu reincident amb regularitat mensual. En els casos d'absentisme moderat, el tutor/a s'entrevistarà amb l'alumne i amb la família per analitzar conjuntament la situació que s'ha produït i detectar les causes que hi estant incidint. El tutor/a analitzarà la informació recollida en aquestes entrevistes i les traslladarà a l'equip docent, per tal de fer-ne una valoració global i acordar les actuacions a dur a terme. El tutor/a s'entrevistarà amb la família per informar de les mesures proposades per l'equip docent i establir els compromisos que la família i el centre adquireixen per reconduir la situació d'absentisme.

Absentisme greu

Ens trobem en una situació d'absentisme greu quan es produeix l'absència de més del 25% de classes mensuals sense presentar justificant o sense una justificació acceptable. Es quantificarà aquest percentatge respecte el total de les sessions lectives del mes. En els casos d'absentisme greu, a més d'iniciar el procediment establert en els casos d'absentisme moderat, caldrà posar en coneixement de la comissió d'absentisme d'àmbit comunitari la gravetat de la situació per tal de treballar conjuntament amb els agents de l'entorn i adoptar les mesures necessàries d'intervenció.

10.2 VALORACIÓ

Quan es detecti un possible cas d'assetjament s'informarà al director de centre, el sotsdirector, director i coordinador d'etapa, i a l'equip de tutors del curs i es procedirà a realitzar l'informe de valoració, per a la qual cosa l'equip de valoració compilarà la informació sobre els fets i els alumnes implicats, parlant amb els seus tutors i tutores i altres membres de la comunitat escolar.

En aquesta etapa pot ser molt útil la consulta del protocol de conflictes greus, el qual està dissenyat per a donar una resposta ràpida i educativa als conflictes greus. A més, en aquest hi trobarem mesures generals de contenció així com de protecció i control. En definitiva, ens facilitarà un circuit simplificat d'intervenció comú a tots els protocols i de coordinació entre els diferents membres de la comunitat escolar implicats en el protocol en el nivell que ara ens ocupa (valoració) sinó també en els nivells de notificació i intervenció que tractarem més endavant.

10.2.1 ENTREVISTA A L'ALUMNAT IMPLICAT

Un cop compilada la informació serà convenient dur a terme una entrevista amb cadascun dels alumnes implicats per conèixer més dades sobre la seva situació personal i la seva valoració dels fets.

En la recollida de dades i per fer-ne una valoració d'aquestes, hi ha cinc eixos que ens poden ajudar a conèixer la situació personal i contextual de l'alumne:

1. Situació academicoescolar
2. Situació familiar
3. Ocupació de temps d'oci/lleure
4. Aspectes relacionals
5. Factors de personalitat, psicològics i conductuals.

10.2.2 ENTREVISTA AL GRUP D'OBSERVADORS

Els objectius de l'entrevista amb l'alumnat observador són:

a) Sensibilitzar davant el conflicte/assetjament/ conductes d'odi o discriminació entre iguals, propiciant l'empatia cap a qui el pateix.
b) Contribuir a trencar la llei del silenci per tal de visualitzar possibles situacions d'assetjament o ciberassetjament que roman ocult als ulls de les persones adultes.
c) Animar a identificar i confirmar qui pateix assetjament i qui les exerceix.

d) Buscar la seva implicació, proporcionant ajuda per tal de canviar el rol d'espectador passiu a col·laborador actiu.
e) Garantir la confidencialitat.

La passivitat dels observadors té conseqüències negatives en el grup, tant en el clima d'aula com en el desenvolupament personal dels seus membres, ja que:

a) Legitimen accions reprovables, quan callen perquè no saben què fer o temen ser acusats de "xivatos".
b) Esdevenen còmplices de l'assetjador o ciberassetjador, quan legitimen les seves accions.
c) Fomenten viure en un clima de temor i injustícia regit per la llei del més fort, quan miren cap a un altre costat.

10.2.3 Entrevista a les famílies

Recomanacions generals

- Dur a terme amb les famílies dels alumnes implicats per separat.
- Fer una presentació clara, amb una comunicació calmada.
- Utilitzar les eines de comunicació adequades (empatia, missatges en primera persona, etc.) per no alarmar excessivament la família.
- Explicitar que l'escola i la família tenen el mateix objectiu i que, per això, es demana la seva col·laboració i compromís.
- Transmetre confiança en el fet que les coses poden millorar.
- Evitar centrar-se en la persona en comptes de tractar el fet
- No jutjar ni fer sentir culpable la família.

Recomanacions per a l'entrevista

1. Comunicar a les famílies les actuacions dutes a terme fins al moment (compilació d'informació i les entrevistes realitzades) i concretar que l'objectiu d'aquestes actuacions, juntament amb l'entrevista actual amb les famílies, és l'elaboració d'un informe que l'equip directiu haurà de valorar per determinar si efectivament s'ha donat un cas d'assetjament o ciberassetjament en el centre.
2. Notificar els fets, sense minimitzar-los ni sobredimensionar-los, i explicar que s'ha donat un incompliment de les normes d'organització i funcionament de centre.
3. Comunicar a les famílies l'actitud de tolerància zero davant l'assetjament i el ciberassetjament.
4. Demanar-los què els han explicat els seus fills i filles per poder contrastar la informació. Protocol assetjament i ciberassetjament
5. Preguntar-los quina és la seva opinió sobre els fets i com s'han sentit per poder tenir referències sobre el seu posicionament.
6. Explicar que el centre treballa de manera preventiva amb un protocol d'actuació per a aquests casos

7. Destacar l'oportunitat de poder abordar la situació i intervenir de forma educativa amb l'alumne, així com la necessitat de comptar amb la col·laboració i implicació de la família.
8. Finalment, agrair a les famílies la seva col·laboració i avançar que la direcció del centre s'hi posarà en contacte al més aviat possible per comunicar-los la valoració definitiva de l'informe que s'està elaborant.

11 NIVELL DE NOTIFICACIÓ O DERIVACIÓ

Un cop verificada la informació de totes les parts implicades en el conflicte, es cita les famílies per informar i buscar les estratègies comunes que ens permetin actuar des de l'escola i des de casa, i així augmentar-ne l'eficàcia. Aquesta comunicació a les famílies es farà tan aviat com cada situació exigeixi. Cal comptar amb la presència del tutor o tutora de l'alumnat afectat.

Recordem que les **conductes considerades com a faltes greument perjudicials per la convivència comporten la incoació d'un expedient excepte quan l'alumne i la seva família reconeixen de manera immediata la comissió dels fets**. En aquest cas el director del centre aplicarà la sanció corresponent. El reconeixement de la falta comesa i l'acceptació de la sanció pot facilitar la implementació de pràctiques restauratives.

És important que s'arribin a uns acords que permetin revisar si el conflicte ha quedat resolt o bé cal buscar noves estratègies que ajudin a solucionar-lo.

Informar les famílies afectades i organismes externs

a) Citar i rebre la família i l'alumne/a víctima en una entrevista individual

1. S'informarà dels passos a seguir pel que fa a la gestió del conflicte.
2. En cas que es donin possibles fets delictius, s'informarà de la possibilitat perquè la família denunciï els fets a l'estament corresponent.

b) Citar i rebre la família i l'alumne/a agressor/a en una entrevista individual

1. S'informarà dels passos a seguir pel que fa a la gestió del conflicte.
2. En cas que es donin fets delictius, s'informarà de la possibilitat que l'altra família denunciï els fet a l'estament corresponent.
3. Es sol·licitarà la col·laboració de la família perquè ajudi a la resolució del conflicte.
4. Es lliurarà una carta d'advertiment per una conducta que té efectes greus en la convivència al centre.

c) Informar a inspecció i a l'EAP, si el cas ho requereix

12 NIVELL D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA

A continuació es presenten les actuacions, responsables, eines i temporització d'aquelles previstes en les diverses fases que conformen aquest nivell, sempre d'acord amb l'establert als protocols. Finalment, tot i que les diverses fases i accions es presenten de manera seqüencial, en alguns casos poden desenvolupar-se de manera simultània.

12.1 FASE 1. MESURES D'URGÈNCIA . ACCIONS

☐ **Aturar la situació: assegurar el distanciament de l'alumnat implicat i reforçar mesures de vigilància** Responsable: direcció del centre
Temporització: de forma immediata

☐ **Incoació de l'expedient / Reconeixement dels fets i acceptació de la sanció**
Responsable: director o directora
Eines: Protocol de conflictes greus / Informe de reconeixement dels fets i acceptació de la sanció
Temporització: amb caràcter d'urgència

☐ **Assignar persona de referència (tutor o tutora o personal docent) i comunicar-ho a la família**
Responsable: direcció del centre
Temporització: amb caràcter d'urgència

☐ **Confeccionar el mapa de seguretat** (determinar quins espais físics i entorns virtuals s'han de tenir en compte en aquesta situació)
Responsable: direcció del centre o docents en qui delegui aquesta.
Eina: Mapa de seguretat
Temporització: amb caràcter d'urgència

12.2 FASE 2. PROTECCIÓ A L'ALUMNE O ALUMNA QUE HA ESTAT VÍCTIMA. ACCIONS

☐ **Diagnosi de necessitats de protecció**
Responsable: direcció del centre, conjuntament amb l'orientador educatiu o orientadora educativa,
Temporització: amb la màxima celeritat possible

☐ **Disseny i implementació d'un mapa de protecció en l'entorn escolar**
Responsable: direcció del centre, conjuntament amb el tutor o tutora i en col·laboració amb l'orientador educatiu o orientadora, amb la participació de la família i la implicació del professorat i l'alumnat.
Eina: Mapa de protecció
Temporització: amb la màxima celeritat possible

☐ **Suport i acompanyament entre iguals**
Responsable: tutor o tutora o persona referent
Eines: Guió per a l'entrevista amb l'alumnat acompanyant / Mesures d'acompanyament
Temporització: amb la màxima celeritat possible

☐ **Comunicació a la família del mapa de protecció**
Responsable: tutor o tutora o persona referent
Temporització: amb la màxima celeritat possible

12.3 FASE 3 .DETECCIÓ DE NECESSITATS EDUCATIVES I CONCRECIÓ D'ACTUACIONS ACCIONS

☐ **Detecció de necessitats de l'alumnat implicat i elaboració d'un pla de treball que consideri diverses dimensions.**

Responsable: orientador educatiu o orientadora educativa i, en col·laboració amb els professionals de l'EAP.

Eines: orientacions i propostes d'actuació dels protocols per a la millora de la convivència.

Temporització: al més aviat possible (durant la primera setmana d'intervenció educativa)

☐ **Comunicació del pla de treball a l'alumnat implicat i a les famílies .**

Responsable: tutor o tutora o persona referent.

Eines: orientacions i propostes d'actuació dels protocols per a la millora de la convivència.

Temporització: al més aviat possible (durant la primera setmana d'intervenció educativa).

☐ **Desenvolupament del pla de treball amb els alumnes implicats en sessions individuals**

Responsable: professional assignat o assignada

Eines: orientacions i propostes d'actuació dels protocols per a la millora de la convivència.

Temporització: durant el temps establert en el pla de treball, segons la temporització acordada.

☐ **Detecció de necessitats del grup i elaboració d'un pla de treball.**

Responsable: tutor o tutora del grup classe amb l'assessorament de l'orientador educatiu o orientadora educativa, en col·laboració amb els professionals de l'EAP.

Eines: orientacions i propostes d'actuació dels protocols per a la millora de la convivència.

Temporització: al més aviat possible (durant la primera setmana d'intervenció educativa).

☐ **Desenvolupament del pla de treball amb el grup**

Responsable: tutor o tutora del grup classe

Eines: orientacions i propostes d'actuació dels protocols per a la millora de la convivència.

Temporització: durant el temps establert en el pla de treball.

12.4 FASE 4 COL·LABORACIÓ I COMPROMÍS DE LES FAMÍLIES ACCIONS

☐ **Donar a conèixer les actuacions i intervencions que ha implementat el centre educatiu i recollir les mesures aplicades per les famílies**

Responsable: direcció del centre i/o tutor o tutora o persona referent

Eina: Orientacions per a l'entrevista amb les famílies

Temporització: com a màxim, una setmana des de l'inici de la intervenció educativa (cal planificar les reunions de seguiment)

☐ **Establir acords i compromisos entre centre, famílies i alumnat**
Responsable: direcció del centre i/o tutor o tutora o persona referent
Eines: Relació d'acords i compromisos / Addenda de la carta de compromís educatiu
Temporització: com a màxim, una setmana des de l'inici de la intervenció educativa (cal planificar les reunions de seguiment)

12.5 FASE 5. RECONEIXEMENT, ACCEPTACIÓ I REPARACIÓ DEL DANY PER PART DE L'ALUMNAT QUE HA AGREDIT. ACCIONS

☐ **Reconeixement dels fets i acceptació de la responsabilitat**
Responsable: direcció del centre i/o tutor o tutora o persona referent
Eina: Informe de reconeixement dels fets i acceptació de la sanció
Temporització: segons el desenvolupament del pla de treball

☐ **Fórmules de reparació**
Responsable: tutor o tutora o persona referent
Eina: llista d'accions per reparar danys materials i/o emocionals
Temporització: segons el desenvolupament del pla de treball

12.6 FASE 6. PRÀCTIQUES REPARADORES I RESTAURATIVES. ACCIONS

Un cop aplicada una mesura correctora o sanció, hi ha la possibilitat d'endegar un procés restauratiu, de caràcter voluntari, si ho considera necessari l'orientador educatiu o orientadora educativa i/o l'EAP. En tot aquest procés cal evitar qualsevol tipus de revictimització.

☐ **Reunions restauratives**
Responsable: professional assignat o assignada
Eina: acta de la reunió restaurativa amb els acords de les parts
Temporització: segons el desenvolupament del pla de treball

☐ **Cercle de resolució de problemes en grup**
Responsable: professional assignat o assignada
Eina: Cercles restauratius
Temporització: segons el desenvolupament del pla de treball

12.7 FASE 7. SEGUIMENT I TANCAMENT DEL CAS. ACCIONS

☐ **Seguiment de l'alumnat implicat (entrevistes o reunions amb l'alumnat implicat i les famílies)**
Responsable: direcció del centre i famílies de l'alumnat implicat
Eina: registre escrit de les actuacions realitzades i els acords presos
Temporització: amb caràcter periòdic

☐ **Seguiment del clima de l'aula**
Responsable: tutor o tutora del grup classe
Eina: Qüestionaris de seguiment

Temporització: amb caràcter periòdic

☐ **Tancament del cas**

Responsable: direcció del centre

Eines: registre i arxiu

Temporització: quan així ho consideri la víctima o part afectada i el centre valori que la situació de violència ha estat erradicada

☐ **Reactivació de mesures preventives i treball individualitzat amb l'alumnat implicat, si escau**

Responsable: direcció del centre

Eines: Programa #aquíproubullying

Temporització: quan així ho consideri la víctima o part afectada i/o el centre valori que la situació de violència no ha estat erradicada .